Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: „Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 206. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 26-го ЖОВТНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, OCTOBER 26, 1956. No. 206. VOL. LXIII.

ОБИДВА КАНДИДАТИ ЗМАГАЮТЬСЯ ЗА ГОЛОСИ НЮ ЙОРКУ

СТІВЕНСОН ЗАКИДАЄ РЕСПУБЛІКАНЦЯМ „СТРАХ ПЕРЕД НОВИМИ ІДЕЯМИ" ТА ОБСТОЮЄ СВОЄ СТАНОВИЩЕ В СПРАВІ ВОДНЕВОЇ БОМБИ

Ню Йорк. — Обидва кандидати на президента країни, демократ Адлей Стівенсон і республіканець Двайт Айзенгавер, зосередили в цих днях свої передвиборчі зусилля на виборців Ню Йорку, намагаючись здобути їхні голоси. На четвер 25-го жовтня заповіджено приїзд до Ню Йорку президента Айзенгавера та ряд зв'язаних з тим приїздом маніфестацій, кульмінацією яких буде виступ президента у Медісон Сквер Гарден о год. 9-ій ввечорі. Понад 2,000 полісменів призначено для вдержання порядку під час переїзду Президента вулицями міста та під час його виступу. Попереднього дня, в середу 24-го жовтня, в Ню Йорку та околиці мав ряд виступів демократичний кандидат Адлей Стівенсон. У своїх промовах він критикував президента Айзенгавера, його уряд та всю Республіканську партію за те, що вони „бояться нових ідей" і тому не надаються та неспроможні зустрічати і розв'язувати ті проблеми, що стоять перед країною внутрі і закордоном. Стівенсон виступав в районах Квінсу, Нассав і Вестчестеру, дальше обстоюючи своє становище і домагання, щоб Америка припинила дальші проби з водневою бомбою в надії, що за її прикладом підуть теж Совєти і це причиниться до зменшення воєнної загрози. Стівенсон твердив, що 270 провідних науковців країни піддержали його тезу про те, що вже самі проби водневої бомби можуть бути загрозливі для людства. Демократичний кандидат твердив, що республіканці хотіли б, щоб їм вірити на слово, боячися речевої критики, а коли Демократична партія і демократичні кандидати пішли на таку речеву критику в передвиборчій кампанії, то республіканці відповіли на це наклепами. Стівенсон вважає, що вже сьогодні було б важко сказати, хто керує республіканською адміністрацією, президент Айзенгавер, чи віце-президент Ніксон, а тим часом республіканці бажали б, щоб виборці сліпо йшли за Айзенгавером, наче „дитина за мамою". Під час своєї кампанії в Ню Йорку, Стівенсон зупинився в готелі Балтімор, де і в середу пополудні прийняв на окремій авдієнції представників американських поляків і американських мадярів, розмовляючи з ними на теми актуальних подій у Польщі і Мадярщині.

Корабельно-транспортові компанії вимагають визнати страйк портових вантажників нелеґальним

Ню Йорк. — У відповідь на вимогу проводу спілки Інтернац. Асоціяція Портових Вантажників (ІЛА) підписати новий контракт з портовими вантажниками, корабельно-транспортові компанії звернулися до урядових чинників з домаганням відкинути сьогоднішню вимогу портових вантажників й евентуальний їхній страйк визнати нелеґальним. Портові і кораблетранспортові компанії заявляють, що спілка Інтернаціональна Асоціяція Портових Вантажників не має права страйкувати в справі нового контракту, бо вона із свого боку не вимагала і не започаткувала ніяких переговорів у цій справі. Погрожують страйком, що мав би початися 1 листопада, не тільки члени ІЛА, але й теж члени очолюваної Г. Бриджесом спілки портових вантажників і магазинових робітників на Західньому побережжі. Якщоб прийшло до страйку, то в ньому узяло б участь 125,000 портових вантажників — на східньому, південному і західньому побережжях ЗДА.

У найближчу суботу в Акроні великий З'їзд Молоді УНСоюзу

Акрон, Огайо. В найближчу суботу, 27-го жовтня, в цьому „лемківському" місті, відомому теж із одної з найбільш успішних конвенцій Ліги Української Молоді Північної Америки, відбудеться — можна сподіватись — не менш успішний з'їзд молоді Українського Народного Союзу, що його організує місцевий 180-й Відділ УНСоюзу. Ініціятором і головним організатором з'їзду є заступниця головного предсідника УНС, відома із своєї енергії та активности п-ні Ґеновефа Зепко-Жеребняк. Програма з'їзду складатиметься з трьох головних частин: дискусійної конференції про ролю молоді в УНС (о год. 2:30 пополудні), спільного бенкету (о год. 7:30 ввечорі) та кінцевого балю о год. 9:30 ввечорі. З'їзд відбудеться в готелі Шератон-Мейфлавер. У конференції та в дебатах візьмуть участь місцеві і довколишні діячі та члени Головного Уряду УНС, між ними чотири головні екзекутивні урядовці: гол. предс. Д. Галичин, заступники гол. предсідника адв. М. Пізнак і п-ні Жеребняк та гол. секретар Г. Герман. Організатори імпрези сподіваються масової участи в цьому з'їзді молоді з Огайо та сусідніх стейтів.

През. Айзенгавер відбуде виборчу поїздку по південних стейтах

Вашингтон. — Після свого виступу в Ню Йорку, в четвер 25 жовтня ц. р., і лікарських оглядин, що їх він відбуде наприкінці тижня у військовому шпиталі ім. Волтера Ріда у Вашингтоні, през. Айзенгавер плянує відбути в найближчому тижні виборчу поїздку по південних стейтах ЗДА і відвідати у трьох днях Тексас, Флориду, Оклагому, Вірджінію і Пенсилвенію. В урядових колах підкреслюють, що здоров'я Президента в такому доброму стані, що він може виконувати не тільки свої президентські обов'язки, але й теж брати активну участь у виборчій кампанії. Лікарські оглядини відбуде през. Айзенгавер в суботу цього тижня, після чого лікарське консиліюм, яке буде складатися з вісьмох військових і цивільних лікарів, проголосить спеціяльний комунікат про стан здоров'я Президента. Зараз після оглядин, в понеділок 29 жовтня Президент виїде літаком до Маямі, де виступить з промовою на Інтернаціональному Летовищі. Звідти поїде до Джексонвілл у Флориді і Ричмонду у Вірджінії. В середу през. Айзенгавер відбуде поїздку по Тексасі й Оклагомі і в четвер виголосить велику промову в Конвенційному Голлі у Филаделфії. Закінчить през. Айзенгавер виборчу кампанію, промовою у Бостоні дня 5 листопада, напередодні самих уже виборів.

Ударемнено спробу вивезення до СССР родини натуралізованих американських громадян

Ню Йорк. — В середу 24-го жовтня ц. р., урядовці американського уряду іміґрації і натуралізації стримали виїзд натуралізованого американського громадянина Серафіна Стрелькоффа і його дружини Галини, роджених в кол. Росії, та їх доньки Наталії, народженої вже у ЗДА. Всі троє хотіли виїхати із ЗДА кораблем „Квін Елізабет" і явилися на корабель в супроводі Георгія А. Ананієва, третього секретаря совєтської амбасади у Вашингтоні, із совєтськими пашпортами, із готовими уже британськими візами та корабельними квитками на їзду до Савтгемптон у Великій Британії. В останній хвилині перед від'їздом корабля їх задержано на тій підставі, що вони є американськими громадянами і не мали потрібних для виїзду із ЗДА американських документів. Задержано теж їх подорожні клунки (одинадцять скринь і 15 валіз). З репортерами Стрелькоффи відмовилися говорити, тільки совєтський урядовець заявив в їх імені, що вони зреклися американського громадянства і вважають себе совєтськими громадянами. Стрелькофф, за словами Ананієва, музика і хоче жити і працювати в Совєтському Союзі. Директор дистриктового уряду іміґрації і натуралізації Едвард Дж. Шонессі заявив, що відмовитися від американського громадянства у ЗДА не можна, втрачають його тільки ті, що живуть поза ЗДА довше як три роки.

Олена Дячок відлетіла до Лондону, щоб добитися повернення її доньки до ЗДА

Ню Йорк. — Олена Дячок з Дітройту, колишня дружина Олександра Хвастова і мати 2½-річної Тані, що її Хвастов намагався забрати з собою до Совєтського Союзу, відлетіла у вівторок цього тижня до Лондону, щоб взяти там участь у судовій розправі, на якій британський суд розглядатиме її вимогу повернути їй доньку, що роджена у ЗДА і є американською громадянкою. Влаштувала і фінансувала виїзд Олени Дячок до Лондону Світова Служба Церков у ЗДА. Таня Хвастова перебуває тепер із своїм батьком у Лондоні, задержана там британською іміґраційною службою. У зв'язку із цією справою відбулися у Вашингтоні переслухання в сенатській підкомісії внутрішньої безпеки, після яких голова підкомісії сен. Дженнер висловив домагання, щоб депортувати із ЗДА двох совєтських дипломатів Константина П. Якімоза, першого секретаря совєтської делеґації до ОН, та Фьодора Ф. Соломонова, урядовця совєтської амбасади у Вашингтоні, за те, що вони брали активну участь в організуванні виїзду Хвастова і його доньки.

Олена Дячок на нюйоркському летовищі перед своїм від'їздом до Лондону.

В неділю в Ню Йорку прем'єра фільму „Українці в Північній Америці"

Ню Йорк. — В найближчу неділю, 28-го жовтня, відомий наш молодий і енерґійний фільмовий продуцент Б. Солук почне висвітлювати документальний кольоровий фільм „Українці в Північній Америці". На цьому фільмі, підготова якого тривала два роки, показані цілий ряд наших інституцій, підприємств і надбань у ЗДА і Канаді. З Ню Йорку і околиці показані УНСоюз, „Свобода", УККомітет, Народний Дім, Л. М. Клюб, „Арка", „Сурма" та інші інституції і ряд імпрез. Подібно схоплені на фільмову ленту й інші міста та українські громади. На фільмі, в якому представлені теж всілякі мистецькі та інші виступи, багато людей пізнає себе чи своїх знайомих. — Інавгураційне висвітлення фільму відбудеться в Ню Йорку в неділю 28-го жовтня у Fashion Institute при 24-ій вулиці, о годинах 3 і 7-ій ввечорі. Висвітлення фільму попередить коротким вступним словом проф. Кларенс Меннінґ. — Фільм буде показаний теж і в інших громадах.

● **М. Рубінштейн,** Л. Соловйов і В. Кудрявцев, що прибули до ЗДА, як совєтські „обсерватори" передвиборчої кампанії і самих виборців в дні 6 листопада, надзвичайно вподобали собі американське „віскі", — твердить вашингтонський кореспондент пресового концерну Скрипс-Говарда. З названих трьох „милих гостей", тільки Рубінштейн, член совєтської Академії Наук, економіст, знає англійську мову. Соловйов є членом редакції „Правди", а Кудрявцев — „Ізвестій".

СОВЄТСЬКІ ТАНКИ ЗДАВЛЮЮТЬ ПОВСТАННЯ В МАДЯРЩИНІ

У вуличних боях згинуло кількасот осіб. — Вся комунікація з Мадярщиною перервана

Відень. — Заворушення, які розпочались в столиці Мадярщини Будапешті у вівторок 23 ц. м. від студентської демонстрації, перейшли в одверту революцію проти комуністичного режиму. Коли десятки тисяч людей, спершу ще в мирній демонстрації, кричали, що вони жадають повороту до влади Імре Надя, „поміркованого" комуніста, що правив був на Мадярщині короткий час за ери Маленкова, то зійшовся на надзвичайне засідання центральний комітет мадярської комуністичної партії, перевибрав свій політком і призначив Імре Надя новим прем'єром. Дотеперішній непопулярний прем'єр Андраш Геґедіш став віце-прем'єром, а Ерно Геро залишився першим секретарем компартії. Імре Надь негайно почав намовляти демонстрантів, щоб вони розійшлись до дому, але тим часом заворушення прийняли вже такі форми, що не тільки мадярська поліція, але й військо не могли опанувати їх. Імре Надь і Ерно Геро двічі ставили ультимат революціонерам, щоб вони склали зброю до означеної години, обіцюючи їм за це безкарність. Коли революційні заворушення продовжувались, а революціонери здобули вже одну радіостацію й погрожували обсадження ними всіх державних будинків, тоді Імре Надь звернувся до Москви, щоб вона „помогла" мадярському урядові „відновити порядок". Очевидно, большевики зробили це з найбільшою поквапністю і почалося безпощадне здавлювання революції танками і скорострілами. Докладного ходу подій не можна ще відтворити, бо вся комунікація закордону з Мадярщиною перервана. Редакція „НЙТаймс-у" від вівторка не має зв'язку з своїм бюром у Будапешті. Єдиним джерелом інформацій є офіційні повідомлення мадярського і совєтського радіа та нечисленні приїжджі з Мадярщини до Відня, з недалеких від кордону мадярських місцевостей. За офіційними мадярськими і совєтськими інформаціями, ситуацію „опанували" мадярські і совєтські війська, однак сам мадярський уряд признає, що заворушення продовжуються в деяких містах на провінції, як ось Дебречин, Сольнок і Сеґет. Центром повстання в Будапешті була робітнича дільниця. Закордонні коментатори висловлюють здивування, звідкіля повстанці взяли таку велику скількість ручної зброї, — крісів, ручних гранат, револьверів і навіть скорострілів, — що вони в усіх зударах з реґулярним військом годинами змагалися, не піддаючись. Мадярську реґулярну армію обраховують на 280.000 війська, а Совєти мають на Мадярщині чотири змоторизовані і важко озброєні дивізії. Як звичайно, совєтським танкам припала найбільш „почесна" роля у здавлюванні повстання. Невідомо докладно, скільки людських жертв приніс цей останній вибух розпуки поярмленого мадярського народу, але часописи пишуть про 300 вбитих і тисячі ранених у самому тільки Будапешті. Совєтське радіо говорить виключно про „контрреволюцію" і про „антидемократичні елементи", які, мовляв, хотіли скинути „владу народу". Не підлягає сумніву, що мадярський революційний зрив мав ясний антикомуністичний характер і це не боролися комуністичні „ліберали" проти „сталіністів", лише мадярські патріоти проти московських поневолювачів і їхніх доморослих прислужників. Так оцінює ті події вся західня преса.

ПОЛЬСЬКА МОЛОДЬ МАНІФЕСТУЄ СВОЇ СИМПАТІЇ ДО МАДЯРСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ

Варшава. — Тисячі польської високо- і середньошкільної молоді демонстрували в середу на вулицях Варшави, викрикуючи ворожі Совєтам і прихильні мадярським революціонерам гасла. Між демонструючими було також багато робітників. З-поміж окликів найголосніше було чути „Рокоссовський до Москви!" і „Катинь!" Був момент, коли здавалося, що демонстрація прийме характер заворушень проти режиму, але польський уряд, передбачаючи таку можливість, обсадив був заздалегідь всі важливіші об'єкти військом і поліцією. Група демонстрантів, що вдерлась до партійного будинку, залишила його, коли наспіло військо. Назагал у Польщі настав уже спокій. „Прем'єр" Циранкевіч заявив у соймі, що „впродовж двох днів" совєтські війська „вернуться до своїх баз" та що в переговорах між польським і совєтським урядами буде устійнена скількість совєтських „військових експертів", які надалі залишаться в Польщі. Подібну заяву склав Ґомулка на великому вічу, що його відбув на вулиці перед здвигненим вже після війни монументальним будинком „Дому Культури". Ґомулка запевняв, що польський уряд і компартія відповідають за всі ресорти влади, включно з військовим. Совєтська амбасада у Варшаві окружена сильним кордоном поліції. Під час демонстрації в середу група коло 200 демонстрантів прийшла під совєтську амбасаду й вигукувала „Рокоссовський до Москви!" — популярне у Варшаві гасло, що precisує польські думки і почування у відношенні до Москви, символом якої в сателітській Польщі став совєтський маршал, зодягнений у польську уніформу та слухаючий приказів з Москви. Одним із найближчих ходів тріюмвірату Циранкевіч-Ґомулка-Охаб буде мабуть звільнення кардинала Вишинського — зауважують закордонні обсерватори.

У Польщі реабілітовано 19 розстріляних „шпигунів"

Варшава. — Польська публічна опінія схвильована таємничою, тепер щойно виявленою історією розстріляних 19-ох старшин за „шпигунство". Генеральний прокуратор Маріян Рибіцький оприлюднив, що 19 польських старшин, розстріляних у 1951 році під закидом шпигунства, після смерти „виправдано від вини". „Експрес Варшавський" стверджує, що та заява генерального прокурора знівечила міт, наче б між 1948 і 1955 роками не було ніяких політичних екзекуцій. Газета домагається, щоб тіла вбитих старшин перенесено в урочистому похороні на інше місце цвинтаря, і запитує військового міністра, чи родинам невинно розстріляних признано відшкодування та посмертні ренти. Що-найважніше, — твердить ця газета, — польський нарід хоче дізнатися, хто завинив у тому „жахливому вбивстві" і чи винуватці будуть покарані за вбивство. Варшавська преса, займаючись цією справою, виявляє, що розстріляні польські старшини були пов'язані з т. зв. „справою генерала Татара". Генерал Станіслав Татар, який був шефом штабу підпільної Армії Крайової за часів німецької окупації, був арештований у 1951 році і засуджений на досмертну в'язницю за „шпигунство". Це було швидко після того, як арештовано було Ґомулку. Весною цього року звільнено з в'язниці ген. Татара і групу інших старшин, які відбували в'язничі кари з подібних причин.

Марокко й Тунісія погрожують новою війною проти Франції

Париж. — Перехоплення французами марокканського літака, який із столиці Марокко Рабату віз до столиці Тунісії, Тунісу, п'ятьох військових і політичних керівників альжирського націоналістичного руху на дальші розмови з марокканським султаном Мохаммедом V і туніським прем'єром Бурґуїбою — викликало страшне обурення з марокканських і туніських колах. Марокканський султан заявив, що це найбільша його особиста образа. Марокканський прем'єр Мбарек Беккай і міністер закордонних справ Баляфрей прилетіли до Парижу інтервенювати у французького уряду в цій справі. — Хоч у Франції привітали з великою радістю вістку про зручне перехоплення й арештування військової і політичної верхівки альжирського повстанського руху, проте марокканці й туніcці вважають, що Франція сторпедувала цим найкращу можливість порозуміння і замирення в Альжирії, бо арештовані альжирські діячі нараджувались власне з марокканським і туніським урядами над ліквідацією французько-альжирської війни. 24 держави азійсько-африканського бльоку в Об'єднаних Націях запротестували перед ОН проти поведінки Франції. Марокко й Тунісія одверто погрожують — зірванням взаємин із Францією та відновленням революційної війни, яка цим разом звертатиметься також проти поміркованих американсько-туніських елементів, що є там при владі. У заворушеннях в Марокко у вівторок і середу ц. тижня згинуло 60 осіб.

Західня Німеччина „вимінюватиме думки" з СССР

Бонн. — Речник західньо-німецького уряду заявив, що уряд Аденауера, розглянувши подрібно останню совєтську ноту, яка наспіла в минулу суботу у відповідь на західньо-німецьку ноту з 7-го вересня ц. р., „прийняв запрошення совєтського уряду до дальшої виміни думок на тему покращання взаємин між двома державами і проблем з'єднання німецьких земель." Загалом, західньо - німецькі політичні кола очевидячки рішили не робити крику з виразної відмови Совєтів на з'єднання Німеччини та відкликання Москвою її давнішої принципової згоди на засаду вільних виборів, як платформи для об'єднання, а підкреслювати примирливі звороти з отієї московської відповіди. По цій лінії пішла теж заява голови західньо-німецького парляменту Ґерстенмаєра, який заявив, що прийшов час, щоб прийняти давнє запрошення і вислати делеґацію від західньо-німецького парляменту до Москви.

Чеські комуністи „льояльні" до Москви

Прага. — „Руде Право", офіційний орган чеської комуністичної партії, заявило у довгій статті „абсолютну льояльність" Чехословаччини у відношенні до Совєтського Союзу. Комуністичний чеський часопис, не називаючи Польщі ані Мадярщини за менем, підкреслив, що в ЧСР „нема потреби, щоб сталося те, що сталося деінде", бо, мовляв, в Чехословаччині є „інші політичні й господарські відносини". Чеський комуністичний часопис підкреслює поправу господарської ситуації і запевняє, що ЧСР повинна далі ступати давнім шляхом „для добра народу". Водночас чеські комуністи знову пригадали „вічну приязнь з совєтським народом і совєтською країною" і свою „вдячність" за „визволення" ЧСР в 1945 році від німецького ярма. В чеській пресі не сказано ні одного слова більше про події в Польщі і на Мадярщині, як тільки офіційні комунікати. Міністерство залізниць в Чехословаччині повідомило, що „з технічних причин" тимчасово припинений залізничний рух між ЧСР і Мадярщиною. Тим часом по ЧСР роз'їздить 13-членна делеґація комуністичної партії СССР. Вона оглядає чеські фабрики й відвідує різні культурні імпрези. Про зміст розмов між московськими й чеськими комуністами не сказано нічого.

В АМЕРИЦІ

● **Державна прокуратура** в ЗДА дістала від генерального прокуратора Герберта Бравнелла обіжник із дорученням вжити спеціяльних заходів, щоб забезпечити вибори 6 листопада ц. р. проти найменших зловживань. У той день по всіх урядах прокуратури праця відбуватиметься впродовж цілого дня, поки триватимуть вибори, щоб можна було негайно реаґувати на кожну зголошену скаргу.

● **Сен. МекКарті** і його дружина щасливо уникнули поважної катастрофи, коли авто сенатора біля міста Оконта в північній частині стейту Висконсін наїхало на великого оленя, що вибіг на шлях. Раптом загальмоване авто вдарило оленя із зменшеною силою, і ранена тварина стрибнула у ліс. Пошкодженим автом можна було доїхати лише до найближчої ґазолінової стації. — Грізніший звір, ведмідь, напав мисливця, 29-річного Кеннета Скотта в стейті Монтана, коли йому затялась рушниця. Звір так важко подряпав мисливцеві голову і шию, що він через кілька годин помер.

● **Сенаторові Істесові Кіфоверові,** демократичному кандидатові на віце-президента, сталася прикра пригода: висівши на летовищі в Солт Лейк Сиці, у стейті Юта для виголошення передвиборчої промови, він забув у літаку свій фотоапарат вартости $313 і більше його не побачив. У газетній вістці не подано, чи поліції вдалося знайти злодія і його здобич.

● **Джозеф Пітер Карліно** ставши перед федеральним судом у Ню Йорку в минулий вівторок, як один із обвинувачених у справі осліплення журналіста Різеля 5 квітня ц. р. у зв'язку з його ревеляціями про злочинні елементи в юніях, — несподівано признався до вини. Карліно оскаржують, як „посередника", що підшукав атентатчика, Абе Тельві, який бризнув в обличчя Різелові сірчаним квасом. Тельві застрелили згодом його спільники, коли він зажадав більшої заплати. Разом оскаржених у цій справі є 8 осіб, з них один, Джон Діоґварді, головний організатор замаху, перебуває на волі, звільнений за кавцією $100,000. Припускають, що Карліно всіх „сипатиме".

В СВІТІ

● **Віллем Дреес,** голляндський прем'єр, після 4-місячної кризи уряду, виголосив у парляменті в Гаазі програмову промову, в якій — на загальне здивування — не згадав ані словом про широкі поголоски в зв'язку з дальшою кризою на королівському дворі. Князь Бернард, чоловік королеви Юліяни, перебуває тепер у приватному характері в ЗДА. Королева обіцяла, що коли він вернеться, то вона зреорганізує свій двір, бо деякі його члени постійними інтриґами спричиняють конфлікти королеви з урядом.

● **На Познанщині** — як запевняє віденська преса — скрізь перейменовують фабрики, вулиці й площі „імени Сталіна" на інші назви, приємніші для польського вуха.

● **Два кол. юґославські** достойники, Володимир Дедієр і Маріян Сталіновіч, чільні комуністи, яких виключено з ЦК юґославської компартії за те, що голосно дораджували запровадити демократичні реформи в юґославське життя, вислали привітальні телеграми Владиславові Ґомулці в зв'язку з його боротьбою „проти бюрократичних сталінських сил".

● **Робітник у Польщі,** — пише варшавський кореспондент „НЙТаймсу", — заробляє пересічно 1.200 злотих, що за офіційним курсом дорівнює $300, але за ринковими цінами і фактичною вартістю доляра мають вартість коло $30. Пачка цигарок, 20 штук, коштує 5 зл. 60 гр. Отже, курець у Польщі витрачає коло 20% свого місячного заробітку на тютюн.

● **Індійська преса** дуже гостро зареаґувала на раптовий приїзд Хрущова з трьома віце-прем'єрами та маршалом Конєвим до Варшави, щоб стероризувати польських комуністів, і на совєтські військові „маневри" в Польщі. Індійські політики й інтелектуали все ще вірять у щирість „п'ятьох пунктів коекзистенції", між якими є пункт про невтручання у внутрішні справи інших держав, але помалу вже починають прозрівати і розуміти, що таке комуністична пропаґанда, а що таке дійсність.

● **На Кипрі** маршал Гардінґ замінив кару смерти 23-річного Нікоса Ксенофонтоса на досмертну в'язницю. Засуджений убив 22 квітня ц. р. одного грека, який працював в англійській установі.

● **З Румунії** вилетіли літаком до ЗДА три делеґати, як обсерватори президентських виборів в ЗДА. Два з них — професори університету, а третій — голова адвокатської палати.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Acepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВЕЛИКА ГРА

Велика гра ведеться тепер на розлогих обширах, які на політичних мапах світу позначені червоною барвою із серпом та молотом і які на практиці відділені від вільного світу зловісною залізною заслоною. Останні події в Польщі і на Мадярщині, попереджені відомим „розвінчанням" Сталіна, „відлигою" і цілим рядом інших відомих і невідомих акцій, свідчать про те, що весь цей вкритий червоною плямою комуністичної диктатури обшир починає здригатись, що там десь з глибокого нутра добуваються голоси, тембр яких всіляко моделюється, але які мають своє джерело у відвічних і природних прагненнях людини. Очевидно, що тих подій, які тепер там відбуваються, як і останніх подій в Польщі і на Мадярщині, не можна перецінювати, але не можна й легковажити, бо коли б їх навіть і не можна було розглядати, як початок кінця тої найбільшої в історії людства тиранії, якою є комуно-московська імперія, то вони щонайменше можуть бути передвісником такого початку кінця. Бо ж не може бути жадного сумніву, що ця макабрична тиранія мусить колись провалитись, як провалились і пішли в забуття інші подібні в історії. Проблема тільки в тому — коли і як вона провалиться.

Теперішні події в Польщі і на Мадярщині не є ані несподіванкою, ані припадком. На те, що вони не є аж такою несподіванкою, вказує і одна редакційна стаття, що була надрукована в „СВОБОДІ" з 18-го січня цього року, отже майже рік тому. У цій статті п. з. „Дві визвольні концепції" дослівно написано:

„Тим часом, в американських дипломатичних і політичних колах, стверджуючи велике значення концепції „мирного визволення", видвигається другу її, сказати б, відтінь. Справа в тому, що американські дипломатичні представники в поневолених країнах мали прийти до переконання, що дотеперішня американська „визвольна політика", себто моральна і політична допомога визвольним антикомуністичним рухам в самих країнах і на еміграції, не мала більшого ефекту і в нічому не захитала існуючих режимів. Що більше, вони майже виключають, щоб у таких обставинах, які існують за залізною заслоною, могло взагалі прийти до загального спротиву. Тому вони видвигають іншу концепцію визвольної політики, а саме визвольної політики „згори", себто відповідного відношення і акції серед сателітних урядів у тій надії, що вони можуть піти слідами Тіта і Югославії . . ."

Це було написане в „СВОБОДІ" дев'ять місяців тому, як інформація і прогноза, а сьогодні це вже є фактом. Тим самим останній розвиток за залізною заслоною навряд чи був несподіванкою для тих, хто політику „робить". Очевидно, що це в жадному разі не мусить означати, що події в Польщі і на Мадярщині були „зроблені". Вони цілком добре могли б бути також і логічним розвитком ситуації, вони могли б бути і „зроблені" під різними впливами та з різними цілями, але без уваги на те, що за ними криється, вони є важливі і є справді тією великою грою, від дальшого розвитку якої може — як це стверджує в своєму коментарі на ці теми в „Н. Й. Таймсі" відомий коментатор Солцберґер — залежати доля не тільки Східньої Европи, але й світу.

Інтересно звернути увагу на те, що перша ґратуляційна телеграма, яку одержав польський Гомулка після свого „бунту" проти завеликої залежности від Москви, походила від китайського комуністичного диктатора Мао Тсе-тунґа, друга — від югославського диктатора Тіта, а третя — від комуно-мадярського „вождя" Геро.

При цьому треба підкреслити одну найвиразнішу нотку в усіх тих подіях, бо вона є головним гаслом: геть від Москви! Це ставить цілком виразно порядок вартостей для всієї політики „мирного визволення", і на це звертає увагу також цитований вище коментатор з „Н. Й. Таймсу", С. Л. Солцберґер. Він пригадує, що гаслом недавніх заворушень у Познані було: „воля і хліб", що можна інтерпретувати, як „національне і соціяльне". Іншими словами, порядок вартостей є такий, що на першому місці стоїть національна незалежність, а на другому — соціяльне визволення з-під комуністичного гніту. Солцберґер не сумнівається, що, після евентуального успішного унезалежнення від Москви, прийде на черґу і розправа навіть з „націонал-комуністами".

Це — промовисті факти в теперішній великій грі за залізною заслоною, і над ними повинні застановитись ті, які базують свою політику на засадах національного непередрішенства, мовляв, як справимось з большевицьким режимом, то тоді вже можна буде подумати й про національне самовизначення. Теперішня бо практика підказує цілком протилежне: поставити справу національного визволення та національної незалежности на перше місце, як найбільш рушійну силу та наймогутнішу зброю проти цілого комуно-московського комплексу. Розправившись з Москвою, можна буде легше розправитись і з комунізмом взагалі. Таке становище завжди займав український визвольний рух, вважаючи комунізм за чужу, окупаційну систему. Ця засада починає приматись, і вона може перерішити вислід цієї „великої гри".

ВИБОРЧІ ГАСЛА І ПОЛЕМІКА

З-поміж численних і різнородних пропаґандивних гасел у виборчій кампанії обох американських політичних партій американська преса конкретизує по 5 позитивних і по 5 неґативних стверджень для кожної з них. Під позитивними треба розуміти вказування на заслуги в праці уряду, коли йде про Республіканську партію, і підкреслювання характеру партії та її програмових заповідей у найважливіших справах на випадок приходу до влади — коли мова про Демократичну партію. Під неґативними арґументами слід розуміти полемічні закиди, обраховані на применшення заслуг і поваги партійного противника.

Найбільші позитиви Республіканської партії згідно з твердженнями об'єктивних спостерігачів, схоплює її виборча пропаґанда в таких 5-х точках:

1) Уряд през. Айзенгавера перевів народне господарство з воєнного стану на мирний без потрясень, зберігши стан високої коньюнктури. Зрівноваживши бюджет і припинивши зріст дальшої державної заборгованости — підвищено вартість доляра. Підтримуючи послідовно приватну ініціятиву і заохочуючи приватний капітал до щораз нових інвестицій, створено атмосферу довір'я в господарських колах, що охопила й усе громадянство. 2) В ділянці праці осягнено рекордову цифру затруднених і найнижчу цифру безробітних. В ділянці заробітків — підвищено обов'язкову найнижчу винагороду за годину праці, а добровільні умови між юніями і працедавцями в царині важкого промислу дали нові привілеї робітничій верстві. 3) Затерто давнє почуття поділу та різниці інтересів між окремими верствами народу і об'єднано націю довкола особи Президента 4) Закінчено війну в Кореї, врятовано Південний В'єтнам від комуністичної загрози, з успіхом посередничано в справі Трієсту, англо-іранського конфлікту, відкликання англійських військ з Суезу, притягнення Німеччини до західньої спільноти й в інших подібних міжнародних справах. 5) Особа президента Айзенгавера має величезний авторитет в краю і за кордоном. Він зумів на Женевській конференції „на вершинах" переконати світ у мирових інтенціях Америки, він проголосив гасло „атом — для миру" і здобув симпатії світу для своєї політики „золотої середини" у внутрішніх і міжнародних справах.

Демократична партія підкреслює такі свої найважливіші прикмети: 1) Демократична партія є партією найширших верств народу, тих, які персоніфікує „проста людина". Традиція Демократичної партії свідчить про те, що вона цікавиться інтересами й потребами передусім працюючої людини. Демократична партія ввела „Новий поділ" і „Справедливий поділ" в соціяльно-економічній політиці Америки, які зберегли свою вартість і силу всупереч усім первісним атакам противників. 2) Демократична партія обіцяє привернення „твердої допомоги" хліборобам (фармерам) на підставі 90% паритету коштів хліборобської продукції, себто охоронятиме фармерів від наслідків обниження цін на фармерські продукти без обмеження засівної площі. 3) Демократична партія обіцяє, коли прийде до влади, зайнятися, як одним із найперших завдань, масовим будівництвом нових шкільних будинків та нових мешкальних домів. Програма в обох цих справах мусить спиратися на активну допомогу держави чи то у формі довготермінових кредитів, ґарантованих приватним банкам державою, чи то державних субвенцій. Федеральна влада мусить допомагати в цьому ділі окремими стейтам. 4) Новий демократичний уряд закріплюватиме мир енерґійним і активним змаганням до міжнародного роззброєння, а поки воно прийде — до підписання договору з СССР і Англією, єдиними посідачами водневої зброї, про припинення дальших експериментальних вибухів водневих бомб. Загальну обов'язкову військову службу треба замінити реґулярною армією, створеною з добровольців і професіоналів. 5) Молодий, здоровий, меткий Адлей Стівенсон із адміністраційним досвідом губернатора та знанням широкого світу — найкраще виконуватиме складні функції президента ЗДА.

З закидів, що їх обидві партії роблять одна одній, такі закиди найбільш поширені і найяскравіші:

Республіканці закидають демократам, що 1) за урядування цих останніх була послаблена чуйність на комуністичну інфільтрацію в американському державному апараті, у шкільництві й культурному світі; не тільки у Вашинґтоні, але й у стейті Іллиной, де губернатором був А. Стівенсон, мало місце багато скандалів у зв'язку з корупцією та зловживаннями, і те „сміття" вичистила щойно республіканська адміністрація. 2) Демократи обіцяють школи, помешкання, підвищення заробітків робітників та фармерів і зменшення податків, не турбуючись за бюджетове зрівноваження тих видатків, себто їхні обіцянки небезпечні для стану народного господарства. 3) Для виборчих користей демократи зрікаються основного принципу цивільних прав у ЗДА, себто потурають сеґреґації в південних стейтах, хоч до цього не признаються в своїх заявах перед неґритянським населенням у північних стейтах. 4) Ідея зменшення небезпеки війни припиненням дальших проб водневої зброї є обіцянням „грушок на вербі", бо найменше роззброєння чи обмеження зброєння неможливе без міжнародної системи контролі, на яку не погоджуються большевики, а покладатись на дотримання большевиками умови в такій справі — це „запрошування до самогубства". 5) Чотири роки тому сам Стівенсон відмовляв собі кваліфікацій до ролі президента, а на останній демократичній конвенції рішуче відмовляв йому цих кваліфікацій кол. през. Труман.

Демократи закидають республіканцям, що: 1) республіканський уряд є урядом мільйонерів та великого бізнесу й господарська політика цього уряду має на увазі передусім інтереси великого промислу й торгівлі; 2) Зрівноваження бюджету ведеться зі шкодою для оборонної сили держави та зі шкодою для таких справ сірої людини, як школа, помешкання чи менший податок; 3) республіканський уряд послабив керівну ролю Америки у всьому світі, довів до непорозумінь між самими альянтами і до недовір'я збоку раніше прихильних Америці, а тепер щонайбільше „невтральних" країн; 4) республіканський уряд не зреалізував гасла „атом — для миру", що його кинув сам Айзенгавер, доказом чого є замала активність, проявлена в справі роззброєння; республіканський уряд дозволив большевикам перейняти на себе в своїй пропаґанді ролю єдиного противника атомової війни; в цій справі уряд Айзенгавера не проявив ані відваги, ані відповідної ініціятиви; 5) президент Айзенгавер завів у ролі політичного лідера, і чим далі, тим менше виконуватиме цю ролю з уваги на свій вік і здоров'я; дійсним керівником уряду стане Ричард Ніксон, який занадто молодий, занадто загонистий і нетолерантний для такої ролі.

***

На кожний арґумент є контрарґумент, один закид рівноважиться другим. Тому виборці, які не мають твердого переконання і не належать ні до якої партії, хитаються в своєму рішенні, і тому власне в цих останніх днях виборчої кампанії найбільша боротьба йде за здобуття голосів „незалежних".

СМЕРТЬ СОВЄТСЬКОГО ЦЕРКОВНОГО ДИКТАТОРА

Совєтський офіціоз „Правда" й „Ізвєстія" подали „с глубокой скорбью" жалобні повідомлення про смерть Івана Васильовича Полянського, предсідника Ради релігійних культів при Раді міністрів СССР, що сталася дня 15 жовтня ц. р. „после тяжелой болезни".

Подія ця, могло б здаватися, цілком нецікава не то для когось у західньому світі, але і для самих совєтських громадян. А все ж таки смерть Полянського варта уваги хочби з того боку, що він був фактичним диктатором всього релігійного життя в Совєтському Союзі, найвищою владою не тільки християнських, але й інших Церков.

Рада для справ „Русской Православной Церкви" і Рада релігійних культів при Раді міністрів СССР — це те, що ввели Совєти на місце Святішого Правительствующого Синода російської православної Церкви, створеного ще Петром І й очолюваного наставленим російським царем оберпрокурором. Але ж треба сказати, що предсідники ради православної Церкви і ради релігійних культів мали і мають за совєтського режиму куди більшу владу, як мав її за царату царський оберпрокурор. Царському оберпрокуророві підлягала тільки православна Церква, а предсідникові совєтської „ради релігійних культів" підлягають всі існуючі на території СССР Церкви, віровизнання і секти. Як предсідник цієї ради, І. В. Полянський мав необмежену владу не тільки адміністративну, але і духовну над церковним життям в Совєтському Союзі.

З того погляду цікаво розглянути, що й кого уявляв собою померлий предсідник ради релігійних культів в СССР, які особисті, інтелектуальні чи й фахові дані дали йому можливість виконувати таку відповідальну і таку широку ролю зверхника над духовним життям широких мас вірних тих чи інших Церков в СССР. З'ясовує це, як не можна краще, сама біографія І. В. Полянського, подана в офіційних некрологах у „Правді" й „Ізвєстіях". З цієї біографії довідається читач, що Іван Васильович Полянський був сином робітника-котельника, що з 1918 року, як член комуністичної партії „пройшов славний шлях большевика-комуніста" і що безперервно, „до останніх днів свого життя вів активну партійну і совєтську роботу". З 1918 року по 1921 рік Полянський воював в партизанських „отрядах" і в червоній армії, „приймав участь в ліквідації Кронштадського бунту" і в наступні роки „знаходився на провідній державній роботі", виконуючи, зокрема за часу другої світової війни, „важливі державні завдання". З червня 1944 року він займав становище предсідника ради в справах релігійних культів, створеної Йосифом В. Сталіним при Раді міністрів СССР. На цьому пості, як підкреслено в некрологах, „виконував з усією притаманною йому енерґією покладені на нього завдання в справах релігійних культів". За свої „заслуги" в цій ділянці одержав ордени Леніна, Красного Знамени, „Знак Почоту" та інші медалі й відзначення.

Без ніяких недосказів і сумнівів виходить з цього біографічного перегляду, що всю свою компетентність і фаховість в ділянці релігійних справ він здобув виключно в ролі . . . пацифікатора і ліквідатора Кронштадського повстання і в виконуванні „важливої держ. роботи", що як відомо визначає в Совєтському Союзі службу в органах державної безпеки, у кривавих ГПУ, НКВД, перейменованих сьогодні в МВД. Ніякої освіти, яка б уповажнювала Полянського займати такий пост, як предсідник Ради для церковних справ, Полянський не посідав. Атестом і дипломом для нього був тільки партійний білет і чекістська виказка. Як комуніст був повним безвірником і жадного духового відношення — крім неґативно-чекістського — він до релігійних справ не мав.

Те, що вирішна влада над усім релігійним життям, була доручена такій людині, як не можна краще виявляє всю жалюгідну ситуацію, в якій опинились християнські та інші Церкви в Совєтському Союзі. Всю глибину занепаду і пониження, в якій знайшлися ці Церкви, доказує ще й ця обставина, що „вислови співчуття" з приводу смерти того чекіста-диктатора були примушені складати і присилати всі підсовєтські Церкви — і предсідники духовних мусульманських правлінь, і шах-уль-іслям Мовсума, і верховний патріярх-католікос всіх вірменів, і керівники всесоюзної ради євангельських християн-баптистів, і латвійські римо-католицькі митрополит і єпископи, і Тялшанський римо-католицький єпископ, і адміністратор римо-католицької Церкви з Закарпатті, і єпископ закарпатської реформаційної Церкви і московський архиєпископ старообрядців, і голова євангелицько-лютеранської Церкви в Латвії й Естонії, і провідники московської і київської жидівських громад, і голова буддистів в СССР, і всесоюзна рада адвентистів сьомого дня і багато, багато інших. Могилу комуністичного партизана й чекіста вкрили вінки і квіти від Ради міністрів СССР, від ради в справах „Русской Православной Церкви" та від „провідних церковних центрів і релігійних об'єднань" . . .

Прикладу більшої зневаги і глузування над релігійними почуттями і релігійними справами, як були ці похорони старого большевика І. В. Полянського, що відбулися на Ново-Дівичому кладовищі в Москві дня 18 жовтня ц. р., тяжко не то що знайти, але й уявити.

ЗАМІСТЬ ЄДНАТИ — РОЗ'ЄДНУЮТЬ

У Ню Йорку існує Асамблея Полонених Націй Европи, в склад якої входять представники дев'яти т. зв. сателітних держав: Альбанії, Болгарії, Чехословаччини, Естонії, Угорщини, Латвії, Литви, Польщі і Румунії. Ця Асамблея створилася 20. вересня 1954 р. і має на меті боронити справу визволення цих країн. В жовтні ц. р. делеґація цієї Асамблеї, зложена з д-ра Віліса Масенса, латиша, голови Асамблеї і пп. Костантина Візояну та Стефана Корбонського, голів румунського й польського представництв, відвідала Арґентину, а потім і інші країни Південної Америки. Ця делеґація прибула з метою, як заявила вона представникам арґентинської преси, „запротестувати перед вільним світом проти агресії совєтської Росії проти їхніх країн та всього вільного світу" і спеціяльно зацікавити справою визволення їх країн уряди й громадянство країн Південної Америки.

З цією метою делеґація відвідала тимч. президента Арґентини ген. Арамбуру, дорадчу політичну раду при арґентинському уряді та різні організації національних колоній сателітних держав, виголошуючи доповіді та даючи інтерв'ю до преси.

Арґентинська преса поставилася до делеґації дуже прихильно і з симпатією до завдань, які вона собі поставила. Національні колонії, очевидячки, з ще більшою прихильністю та симпатією. А проте, ці відвідини, як здається, замість спричинитися позитивно до справи визволення поневолених націй Европи, мали значні від'ємні наслідки.

Вже довший час у Буенос Айресі велася фактична співпраця мало не всіх національних колоній поневолених націй Европи, відбувалися спільні наради їх представників і навіть були вже спільні виступи на зовнішньому полі, як, наприклад, відрядження делеґації з спільним меморандумом на Антикомуністичний конґрес минулого року в Ріо де Жанейро. Починала все більше оформлюватися ідея створення з тих нарад постійної статутової організації в цілях створення єдиного спільного фронту поневолених народів у боротьбі за спільне визволення. Ця ідея прибрала була зовсім конкретної форми в вересні ц. р., коли, під час відвідин Буенос Айресу д-ром Калласом, кол. угорським прем'єром, представники 16 націй підписали спільну декларацію про скликання в середині листопада ц. р. у Буенос Айресі Конґресу Поневолених Народів Европи. Почалися наради . . . Але, саме в зв'язку з оповіщеним приїздом вищезгаданої делеґації з Асамблеї Дев'яти Сателітних Диржав, появилися й деякі труднощі — деякі делеґації почали явно саботувати ті наради та комісії.

Аж ось приїхала делеґація. На її честь влаштовували в національних колоніях прийняття, і ось тут почало виявлятися, що той спільний фронт і конґрес поневолених народів Европи — річ цілком нереальна, бо . . .

Про причину цієї нереальности дуже виразно й мальовничо оповів п. Фелікс Заґора в польському буенос-айреському тижневику „Наша Справа" з 13 жовтня в фейлетоні „Коктейль-парті".

Це „коктейль-парті" було дано в польському клюбі на вшанування „гостей".

Голова клюбу виголосив промову, в якій, вітаючи гостей, підніс тост за „спільну свободу всіх народів". Вибухли ентузіястичні оплески.

Потім промовляв „гість" — голова Асамблеї, латиш В. Масенс. Але, констатує Заґора, він обмежив свою промову, він говорив про свободу тільки . . . дев'яти народів. Оплески були слабші. Представники народів, не включених в те фатальне число „дев'ять", ледве плескали . . . так от . . . з чемности.

Далі промовляв румун. Його промова обмежилася пригадками давньої приязни й співпраці між польським і румунським народами, і то мало зацікавило інших . . .

Промовляв поляк Корбонський, говорив про Познань, про боротьбу, — оплески знову набрали на силі. Але й він зрештою виявив, що в склад Асамблеї, яку він представляє, входять представники тільки дев'яти націй. А як же з іншими?

Про інших оповідає п. Заґора так:

„Пробираюсь поволі до п. голови-гостя і в англо-саксонській мові запитую його, чому тої решти поневолених народів нема в його репертуарі? Очевидячки, навкруги тиск великий, на довгі роздумування нема часу, і тому він мені швидко відповідає, що та „решта", якої він не згадав, то — „русскі нації", або російські народи . . .

„І тільки гість-поляк поблажливо мені вияснює, що наші опікуни, себто американці і інший захід, мовляв, не погоджуються на розвал Росії зсередини, і що то політика, що то — дипломатія; може прийде колись час, але покищо . . ."

Польський фейлетоніст, що дивиться на речі в дальшій і розумнішій перспективі, завважує:

„Ніяково мені робиться, і коктейль перестає смакувати. А як же його розвалити Росію, думаю, як не зсередини? . . І що то значить — „русскі нації"? Якщо диви-

(Закінчення на стор. 5-ій)

В. Гайдарівський

ЩЕ ОДНО КОХАННЯ

Повість

(17)

Максим теж усміхнувся, він радів, що про його одруження говорять люди, як про щось не тільки цілком імовірне, а й неминуче. І до цього так недалеко, аби тільки одержати згоду Безпальченка. Максим добре продумав кожне слово своє, з якими звернеться до майбутнього тестя. Підіймався сходами їдальні, навіть заходив до кабінету з певністю, що все буде гаразд. Але як побачив Безпальченка холодного, уїдливого і злого — розгубився, підготовані ним слова розкотилися, як горох з продертої торби. Уже в коридорі, ледве втримавшись за стіну, щоб не розтягнутися на сковзькій підлозі, зрозумів, що сталося найгірше, чого можна було чекати. Катин батько викинув його з кабінету, як шолудиве цуценя. У Максима не знайшлося мужности захищатися, ні єдиним рухом старому, слабосилому Безпальченкові не противився. Якби це хтось інший повівся так з Максимом, то, напевно, раніше ніж піднести руку, вилетів би у вікно разом з рамою. І Максим радів, що у нього вистачило стриму не відповісти на силу своєю силою. Адже Катя зможе становище виправити, умовить свого батька, і той поставиться до Максима прихильніше, дасть свою згоду на їхнє одруження. Уся надія на Катю. Треба негайно ж її побачити і розповісти про свою прикру невдачу.

Він вичікував дівчину на розі вулиці, якою вона увечері звичайно йшла з дому. Уже зайшло сонце, смеркалось, спалахнули й ліхтарі, а Каті все не було. Не інакше, як пройшла десь бічним завулком. Максим подався до парку, обдивився алеї, кожен закуток, прислухався до голосів, до сміху. Немає ніде. Шукав і біля театру, і на бульварах, припускав, що хтось затримує дівчину своїми розмовами і вона ніяк не може спекатися надукочливого закоханця, що пристав до неї, як іржа до заліза. Нема! Що з нею сталося? Невже батько замкнув її в хаті, і вона сидить, нещасна, заливаючись сльозами? А може ще гірше сталося? Батько в неї, з усього видно, лютий. Чи не побив, бува, він Катю так, що лежить вона спопружена? Горе велике спіткає того, хто хоч пальцем діткнеться до Каті! Як гадину, розчавить Максим усякого кривдника, нехай би то був і Безпальченко!

Максим поквапливо підійшов до будинку, де мешкала Катя. Вікна зачинені віконницями, крізь щілини пробивалися списами промені світла, але ні стогонів, ні лайок, ні розмов, ані жадного звука відтіля не доносилось. І тоді у Максима виник заспокійливий здогад, що з Катею нічого поганого не сталося, а вона, схвильована думками й переживаннями, стомилась і заснула так міцно, що, либонь, не чула б коли б її, взявши на руки, ніс хоч на край світу. Нехай їй присниться солодкий, спокійний і радісний сон!

Другого дня у заводській конторі видавали платню. Робітники юрмилися біля каси, намагаючись одні поперед одних дістатися до віконця. Максим не хотів витрачати час на вичікування, кинувся в натовп, як плавець у воду, і розіпхав спітнілих робітників, не звертаючи уваги на їхні лайки, зойки і погрози. Щось хрустіло, тріщало, мов гілля в сухому чагарнику. Касир ткнув у жменю кілька папірців, і Максим видерся з натовпу з роздертою на спині сорочкою, що висмикнулася з штанів; а мокрі від поту пелехи його волосся прилипли до обличчя. Не встиг ще заховати гроші, як побачив на одну мить, що з їдальні вийшла жінка, струнка, з гордо піднесеною головою, в ясносиній суконці. Вона зникла за рогом, але Максим пізнав у ній Катю і, забувши про свій не досить привабливий вигляд, щодуху подався за нею.

— Катю, Катю! — гукав він, коли її постать знову замайоріла здалека.

Дівчина, почувши несамовитий крик, оглянулася і, побачивши людину, що мчала серединою вулиці, випереджаючи вози й перехожих, зупинилась. Вона, поки молодик ще наближався, м'яла в руках шкіряну торбинку.

— Ху! Насилу догнав, — добігши до дівчини, широко усміхався Максим. Він переклав зім'яті папірці грошей з правої руки до лівої і звільнену мокру долоню простягнув до дівчини. Але вона цього руху мовби не помічала.

— А, це ви, Митю! Пробачте, я була не впізнала вас, — роз'яснилося напружене обличчя дівчини. — Ну, як вам відпочивалося на курорті?

Максим подумав, що Катя жартує, одначе її холодна байдужість, з якою зверталася до нього, як до когось мало знайомого, такого, що з ним розмовляти не цікаво, його збентежила.

— Який же я Митя? — у недомислі мовив він. — Ви ж мене Симою прозвали. І на курортах я ніколи не бував . . .

— Що ви кажете! — зам'ялася Катя. — Це щось неймовірне. Ви так схожі на мого знайомого, Митю, що я помилилась. А Сими, на жаль, я не знаю. Виходить, сталося непорозуміння. Прошу не гніватись. Доброго здоров'я!

Дівчина шанобливо, з милою усмішкою, загравши ямочками, уклонилась і пішла. Максим розгублено проводжав її поглядом, напружено чекаючи, що Катя ось-ось обернеться і заллється сміхом з своєї жартівливої витівки. Та Катя швидко віддалялася, її волошкова сукня губилася серед сновигаючих вулицею постатей, поки не зникла зовсім. І світ Максимові відразу заволікся вологим туманом, усе, що стояло перед його очима, здавалося слизьким, мов обпльованим. Виходить, що сталося те, про що, мов гайворон, накрякував учитель. Катя не кохала, а тільки бавилась ним, як цікавою іграшкою, яка вже набридла, і тепер викинула на смітник. Це ж вона, мабуть, намовила батька викинути Максима за поріг, щоб разом сміятися потім з нього, з дурня, що повірив у дівочу щирість.

І жаль, і розпука, і обурення розривали йому мозок і серце. Він забув, де знаходиться, не знав, куди йти і що робити.

— Ти дивись, — почув він голос із гурту робітників, що проходили попри нього. — Не встиг гроші одержати, а вже нажлуктався, мов бичок . . .

Максим на ці слова прикро, болісно усміхнувся. Його вважають за п'яного, навіть обходять боком, а він ще й росини в роті не мав. І йому захотілося напитись так, щоб змити з душі ввесь клейкий бруд, залити вогонь, що розпікає нутрощі, напитись так, щоб здивувати усіх міських п'яниць.

Література Мистецтво Розвага

НЕЗДІЙСНЕНІ ВИДАВНИЧІ ЗАДУМИ

Є в Ню Йорку який десяток російських книгарень. Загально відомі ті, які мають крамниці з входом від вулиці й виставовими вікнами, але активні також такі, які приміщені на поверхах, у домівках, що могли б бути й приватними помешканнями, у віддалених від центру дільницях. Ведені здебільша фахівцями і бібліофілами та відомі бібліофілам, вони, орудують „білими круками" з російських видань, а свої торговельні обороти спирають на залізній клієнтелі з-поміж американських бібліотек. Цих бібліотек є буквально тисячі. Самих тільки публічних бібліотек у містах з населенням понад 100,000 осіб є 105 бібліотек, але кожний мешканець ЗДА знає, що навіть у містечках з кругло 10,000 мешканцями є не тільки прегарний шкільний будинок з великою концертовою залею (авдиторією), але окремий будинок публічної бібліотеки, що диспонує більшими чи меншими сумами з громадських та приватних меценатських джерел. Фахово ведені бібліотеки є при кругло 1,320 американських університетах і каледжах типу високих шкіл та при більшості яких 550 т. зв. джуньйор каледжів. Окремо існують військові бібліотеки — 178 головних в Америці і 106 головних заморських, що разом мають коло 3½ мільйона книжок. Такі бібліотеки, як Конґресова у Вашинґтоні, Гарвардська в Кембриджі, Масс. чи Публічна Бібліотека в Ню Йорку займають окремі місця і багатомільйоновою кількістю томів (Гарвардська мала під кінець 1954 р. буквально 5,832,912 т.), як і вартістю своїх колекцій. Але, напр., Каліфорнійський університет, що має свої бібліотеки у вісьмох місцевостях, розпоряджає разом кругло 3,500,000 скаталогованих томів, Колумбійський університет в Ню Йорку має 2,800,000 томів, Університет в Шикаґо 1,900,000 томів і т. д. Величезна більшість тих бібліотек, наукових, шкільних і публічних, заінтересовані також східньо - европейською тематикою і наставленні на те, щоб діставали однаково цікаві старі й вичерпні бібліотечні унікати, як і нові актуальні видання.

Очевидно, що здобуття постійної клієнтелі серед отих бібліотек вимагає двох речей: 1) великого вкладу праці книгаря і його зручности в нав'язанні контакту і 2) можливости книгаря постачати таким відборцям цікавий їм книжковий товар. Більшість американських бібліотек хоче, очевидно, книжок англійською мовою. Але є і такі, які комплектують збірки у чужих мовах. Так, напр., недавно одна із отаких малих російських книгарень в Ню Йорку, приміщена на високому поверсі, дістала замовлення від одної американської університетської бібліотеки на 4,000 книжок в усіх мовах, щоб тільки одної — російської — тематики „про Росію". Можна уявити собі, що той книгар скомплектував замовлений транспорт у львиній частині з книжок таки російською мовою, що мабуть ні одної книжки української „про Росію" там не знайшлось, не кажучи вже, що не було там книжок „про Україну", хоч напевне, замовляюча бібліотека під терміном „Росія" розуміла територію з часів після Полтавської битви до часу після Ялтинського договору! Ще один приклад з цієї ділянки з останніх днів: інша американська бібліотека, прочитавши оголошення англійською мовою, що появляється друком повна історія України Грушевського, замовила те видання в переконанні, що воно — англійське. Діставши його в українській мові оригіналу — відіслала його назад з перепрошенням за помилку і виправданням, що української мови ніхто в них не розуміє.

Історії України англійською мовою тепер узагалі нема, бо третє видання однотомової Історії М. Грушевського з 1948 року (перші видання були з 1941 і 1943 рр.) — майже вичерпане, так само майже вичерпані, теж видані УНСоюзом, Оповідання з історії України проф. К. Меннінґа, що, зрештою, не є строго - науковим твором. К. Крупський звертав увагу на сторінках „Свободи", що досі нема книжечки англійською мовою "Lets Read About Ukraine," яку масово можна б поширити по середніх школах (гайскулах). Нелегко знайти докладну статистику цих останніх, але є їх кількадесять тисяч. Оприлюднюється тільки статистику учнів: було їх у жовтні 1954 року 7,733,000. Нема ані великої наукової, ані малої, підручної, історії Росії англійською мовою, написаної не за клясичними зразками казьонної школи Флорінського, обов'язуючої по нинішній день російських істориків, ані за зразком під-совєтських істориків, що розпучнявілі кордони СССР пояснюють процесом „добровільного" сфедерування в ході „громадської війни" та благородною роздаччю автономічних і державних прав різним народам. Нема, як про це теж уже була окремо ширша мова на сторінках „Свободи", короткої, але ілюстрованої військовими мапами і схемами, історії українсько-большевицької війни на тлі політичних подій 1917-21 рр., яка вияснила б і американській політичній верхівці і широким масам, амер. громадянства, що першими, які вхопили за зброю проти червоного імперіялізму, були українці, перші жертви його походу. Нема мапи, яка наочно, різнокольоровими плямами з датами на них і короткими діловими коментарями на марґінесі мапи, з'ясовувала б глядачеві, яким чином Велике Московське Князівство Івана Каліти поширилось до розмірів нинішньої імперської потвори.

Було б помилково думати, що всі ці книжки, книжечки й мапи були б виданням суто пропаґандивним, отже дефіцитовим, що його мала б покрити така громадська установа, як УНСоюз, чи така політична верхівка, як УККомітет. До ціни видання треба б вкалькулювати кошти 2-сторінкового проспекту, що його треба б розіслати до десятків тисяч потенціяльних відборців, розуміючи під ними безчисленні американські книгарні, середні і високі школи, наукові і публічні бібліотеки та прерізні установи. Скількість дарових примірників була б при такому накладі розмірно невелика: для членів Конґресу, Пентаґону, редакцій та ще й декого з місцевої влади. Треба висловити жаль, що до цього часу, при наявності великого сентименту до української книжки і придумливости у передруковуванні давніх видань різних наших клясиків чи альбомів і збірників, не видно досі серед українських книгарів зацікавлення американським ринком збуту, дармащо він потенціяльно існує. Все ще наші діячі книжки воліють іти шляхом найлегшого спротиву, замість здобувати інші ринки. Треба висловити теж жаль, що деякі світлі задуми наших громадських чинників — напр., щодо видання історії Росії, мапи розвитку російського імперіялізму чи історії українсько-большевицької війни — завжди ще покутують тільки у сфері задумів.

Іван Кедрин

Ірина Ш. Шуварська

РАНОК

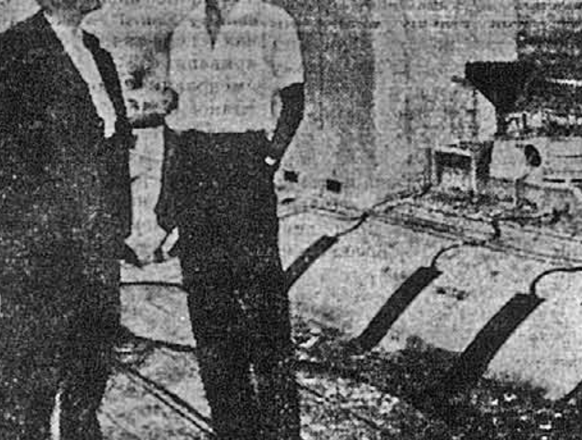
До крил притулиться від зору,
з лілеї медом нагодуй,
із рук стікатиме вода,
і пір'ячко загубить сіре.

Це ти, лиш поцілуєш з горя —
листок, обрадуваний, дав
від сонця колоски садам
і відповіддю не поміряв.

Повів світанками з вини
твій зір; розсипався блаватом,
у снах росою потонув, —

все приспане на ніч вкривати.
І сосни косять; на траву
снопами день у степову.

НОВИЙ РЕКОРД МОЛОДОГО ПІККАРДА

Швайцарсько-бельґійський науковець Жак Піккард (праворуч) із своїм славним батьком професором Авґустом Піккардом на острові Понца в Італії, біля збудованого ним „виміювача глибин," на якому молодий Піккард зміг спуститися на 12,420 стіп у глибину океану.

УКРАЇНСЬКІ ПИСЬМЕННИКИ — ФРАНКОВІ

Об'єднання українських письменників „Слово" влаштувало 29-го вересня ц. р. вечір, присвячений столітньому ювілеєві Івана Франка.

У доповіді, якою започатковано вечір, п. Юрій Лавріненко подав детальну аналізу конфлікту між Франком і суспільством. І коли глянути з перспективи років на досить низьке і часто навіть примітивне розуміння суспільних і політичних явищ тодішнім загалом і додати до цього несправедливе ставлення цього загалу до Франка, — то критика цього суспільства Франком (хоч яка вона болюча) не тільки заслужена, але одночасно дуже глибока, конструктивна, — і вона змушує людину вповні погодитися з твердженням п. Ю. Лавріненка, що Франко був чи не єдиним нашим „великим критиком і будівничим".

Після доповіді п. Лавріненка (яка була загального характеру) слідувала вужча, фахово-літературна доповідь п. Святослава Гординського — Франкові „Квіти зла", яку прочитав п. Григорій Костюк. У цій доповіді Святослав Гординський аналізує паралельно „Зів'яле листя" Франка і „Квіти зла" Бодлера, звертаючи увагу не на впливи чи наслідування, бо таких не було, а на спільність тематики і на ідентичні обставини, з яких зродилися обидві збірки поезій. Як Бодлерові „Квіти зла", так і Франкове „Зів'яле листя" зроджені незадоволеним коханням, великими внутрішніми переживаннями, що піднесли поетів на вершини ліризму і дали найкращі перлини їхньої творчости. Після доповіді публіка вітала тепло Святослава Гординського, отого, як висловився Юрій Лавріненко, великого любителя і найкращого інтерпретатора поетичної творчости Івана Франка.

Опісля п. Герус з питомим йому спокоєм, але з мистецьким відчуттям, відрецитував Франкові: „Ой, ти, дівчино", уривок із „Смерть Каїна", „Жіноче серце" і „Незрячі голови"; а п. Лідія Крушельницька продеклямувала „Поете, тям" і „Не гоїться рана" з книги „Кааф".

Вечір закінчився трьома композиціями на слова Франка („Розвійтеся з вітром" — муз. Степового, „Місяцю князю" — муз. Лисенка та „Як почуєш вночі" — муз. Січинського) у виконанні відомої своєю інтерпретацією української пісні, співачки п. Ганни Шерей, якій акомпаньювала п. проф. Іванна Прийма.

Треба згадати, що імпреза була коротка, змістовна, висококультурна. І добірна, хоч нечисленна публіка і дуже гарна заля Українського Інституту Америки створювала якусь особливу, теплу атмосферу.

Б. Б.

РОМАН ПАЧОВСЬКИЙ

(З нагоди виставки)

Роман Пачовський відкрив уже другу свою власну виставку. На попередній виставці, в листопаді 1954 р., Пачовський показував передусім свої академічні студії з Національної Академії в Ню Йорку й із Студії Ліги Студентів Мистецтва. Тоді ще важко було сказати, якими шляхами піде наш мистець. Теперішня виставка показує, що він іде не шляхами чисто формалістичних шукань, що таке характеристичне для сучасного американського мистецтва, а шляхом індивідуального відчування і передачі природи. Можна б це назвати ліричним переживанням за допомогою кольорів. І справді, настроєвість є одним з головних завдань, що її мистець хоче досягти.

Малюнки Пачовського, хоч і створені на матеріялі американської природи, за винятком кількох спеціяльних тем, нічого специфічного американського в собі не мають. В них є та універсальна узагальненість, що не зв'язує їх із специфічними рисами саме північно-американського краєвиду, хоч притаманні його риси, напр., монументальність хмар і неба великого континенту він передає. Але, власне, його ліричне переживання природи каже йому оминати підкреслювання, так сказати б, місцевих рис. В тому узагальнюванні природи, як дзеркала космосу, і лежить риса, власне, українського пейзажу, як окремого явища.

Пачовський — мистець незвичайно працьовитий. І то не тільки в ділянці малярської творчости, але і в організаційній, — він уже довший час є секретарем Об'єднання Мистців. Таких мистців, що почувають обов'язок і вміють працювати і в ділянці організаційній — в нас незвичайно мало, кожен бо зайнятий своїми власними справами і все надіється, що інші, загальні справи зробить хтось інший. Тим часом справи організаційні в нас незвичайно важливі, без цього мистці були б отарою, з якою, не зважаючи на чиїсь особисті успіхи, мало хто числився б. І коли нині Об'єднання отримує запрошення на виступи в американських музеях та коли щораз частіше мистецька критика Америки починає звертати увагу на українських мистців, то в цьому велика частина заслуги таких організацій як Об'єднання Мистців, ядро якого творять ентузіясти такі, як Роман Пачовський.

С. Гординський

Дмитро Бучинський

„ОЧИМА ДУШІ — ГОЛОСОМ СЕРЦЯ"

Це — назва нової книжки проф. Євгена Онацького, яка появилась у в-ві „Перемога" в Буенос Айресі в 1956 році. Обкладинка роботи мистця Бориса Крюкова, тираж книжки 1,000 примірників. Друкарні не подано, книжка 102 + 2 неп. сторінок вісімки.

Сам автор назвав її переспівами. Книжка написана прозою, термін переспів більше підхожий для поезії, в прозі частіше уживаємо переробка. Але це не значить, що автор, так би мовити, надужив терміну, бо він цілком відповідає духові книжки. „Очима душі — голосом серця" — це чудова поезія в прозі великих поетичних душ. Хоч автор признається, що переспіви надто відходять від оригіналів, іншими словами — це твори, запозичені в чужих авторів: італійського письменника Н. Сальванескі — 60, арґентинських С. Ватто — 4, К. Віґіль — 1, уруґвайця Л. Лямарк — 1, мехіканця А. Нерво — 1, американців Ф. Кране — 1, В. Бартона — 1, Ф. Оврсклера — 1 та італійця Дж. Папіні — 1, треба підкреслити, що переспіви досконалі, навіть не знаючи їх оригіналів. Це безсумнівно можна ствердити переспівами з Н. Сальванескі.

Про самого Сальванескі довідуємося, що він незвичайний письменник не тільки тим, що його книжки переложені на різні мови світу, і навіть не тим, що він у 1923 році втратив зір, а тим, що твори його дійсно глибокі, ми назвали б їх прекрасними філософічними есеями, може навіть простіше практичною філософією, що базується на найніжніших людських почуваннях, на глибокій християнській моралі. Сальванескі, а з ним і проф. Є. Онацький — у нашій матеріялістичній і позитивістичній добі, є чи не найкращими репрезентантами філософії серця, яка в минулому на нашій землі мала багато світочів, між ними таких, як Сковорода, Юркевич і наш великий Шевченко.

Книжка „Очима душі — голосом серця" — дуже цінний вклад у нашу культурну скарбницю, а все таки вона не призначена на просте читання. Хто думав би перегорнути її сторінки, як це часто робиться з пригодницьким романом, той ніякої користи не матиме, а про духову насолоду навіть не можна говорити. Вона належить до тих рідкісних книжок, які ми, з чистою совістю, поручили б читати в церкві, читати, ставши на коліна, слово за словом і глибоко застановляючись над станом своєї власної душі.

Хто дбає про своє християнське сумління, хто дійсно хоче впустити до своєї душі промінчик віри, надії і любови, хто бажає ушляхетнювати своє серце, відчистити його трохи від різного бруду нашого брудного життя, той книжку проф. Онацького прочитає з найбільшою духовою насолодою і дуже часто шукатиме на її сторінках потіхи для своєї душі.

„Очима душі — голосом серця" — це знаменитий посібник для інтимного розважання кожної сьогоднішньої людини. Свідомо говоримо: інтимного розважання, бо ніхто, крім Бога, не може заглянути аж до самих глибин людської душі, як це може зробити її власник. „Очима душі — голосом серця" доможе нам бути, самим для себе, справедливим суддею, допоможе пізнати самих себе. На самопізнання звернув увагу в глибокій грецькій старовині Сократ, його основою нашого життя поклав Христос, на нього звертають увагу всі християнські філософи, бо воно, не зважаючи на наше еґоїстичне „я", завжди дає місце життя для іншого в нашому найближчому оточенні. Очевидно, що ця книжка могла б зробити прекрасну прислугу для наших спільних роздумувань, навіть наших національних міркувань, коли б не перешкода, що зараз, в часі самих розважань знайдуться митарі, але будуть і фарисеї. Вже така наша людська вдача, що ми найбільше щадимо самі себе перед іншими, що ми завжди готові побачити скоріше порошинку в оці іншого, як ціле поліно в своєму власному. Саме тому книжка „Очима душі — голосом серця" надається на інтимну розмову з нашою душею і нашим серцем, коли нас ніхто не підслухує, коли ми зможемо перегортати сторінки нашого життя без зайвого упередження, що нас хтось підглядає.

У книжці маємо 70 різних голосів нашої людської душі і очей нашого людського серця. Це — короткі, але рвучкі, як весняні води, порухи й протести нашого внутрішнього, духового „я", ув'язненого матеріяльним тілом. Багато з них є чудовими, хоч дуже дивними, просто неозначеними картинами, але таки ясними картинами, які змалювали ніби майстри-чародії з колосальним знанням людської душі. Багато в цих мініятюрках мистецьких чудових афоризмів-перлин, які треба вивчити напам'ять, але не для того, щоб попису ватись їх знанням, а для того, щоб вони, як червоні й зелені світла, вказували нам правильність і небезпеки на наших життьових шляхах.

Для прикладу візьмімо першу мініятюрку, зачерпнену в Сальванескі, яку автор назвав „Голосом душі":

„У галасі великого міста, в боротьбі за фізичне існування, в культі розваг і спорту, і постійного порушування прав людської гідности, наша душа постійно намагається подати свій застережливий голос.

Але ми не вміємо до нього прислухатися.

Занадто мало уваги присвячуємо ми життю душі, хоч тільки воно й важить у поступі кожного з нас.

На жаль, ця тема мало приваблює тих, хто має звичку забагато розмовляти з іншими і дуже мало з самим собою.

Говорячи з іншими, ми майже ніколи не кажемо те, що думаємо й відчуваємо.

І так виховуємо в собі неправду і лицемірство.

І так привчаємо себе підлабузнюватися до сильних і ставитися байдуже до слабших.

І так шириться своєкорисний матеріялізм, а ідеали вигасають.

І все це тільки тому, що ми недоцінюємо справжнє наше чуття, отой безпосередній голос нашої душі — хоч і дуже любимо говорити про нашу чуйність, про нашу надмірну чуйність.

О, які ми чуйні!

І ми задивляємося в дзеркало нашої марнославности.

І, щоб не бачити інших, які нібито ту нашу чуйність занадто вражають, ми замикаємося в нашому еґоїзмі.

І все ж наша душа робить розпучливі зусилля, щоб дати нам про себе знати, щоб ми почули її голос, щоб зрозуміли, що вона — живе.

Треба прислухатися до голосу нашої душі".

Мадрід, у вересні 1956 Р. Б.

Богдан Лучаковський

ОБРАЗКИ З ЦИКЛУ: МЕДВЕЖІ ІСТОРІЇ

Ще до останньої світової війни медведі жили не дуже то і рідко в бойківських і гуцульських Карпатах. Здається, що найбільше збереглося їх було у неприступних Ґорґанах, де великі простори лісів, понад 300 квадратових кілометрів, належали до львівської греко-католицької митрополії. Були це так звані Столові Бобра Перегінсько.

У самій Перегінщині було в 1936 р. біля вісімдесят штук медведів, як я сам, там на місці, вспів був підрахувати. А підрахувати медведів було і не так то дуже важко, якби на перший погляд здавалося.

Медведі, у відміну від іншої звірини, довго ростуть, а з тим ростуть і їхні стопи, які, не від речі кажучи, залишають слід дуже подібний до босої людської ноги. Таким чином, обміряючи медвежі сліди, можна медведів ідентифікувати. А тому, що медведі держаться завжди того самого місця, їх можна порахувати.

Мені доводилося зустрічатися з карпатськими медведями, віч-на-віч, чимало разів. Були в тому ж зустрічі припадкові, але більш було зустрічей зумисних. Я шукав тих зустрічей, щоб якнайдокладніше приглянутися подобі, поведінці й звичаям медведів. Усі зумисні зустрічі з медведями я мав у Перегінській Пущі, а організували мені їх знамениті знавці медведів, митрополичі побережники Халус і Федір Сорочак. Крім того, я наслухався багато оповідань про медведів і від мого батька, що виріс і вчився полювати в скільських горах та від інших мисливців, і врешті від полонинських ватагів, що до їхніх колиб я радо заходив на будз і на те, щоб налюбуватися архаїчною мовою, якою вони ще говорили.

Лісові люди втаємничили мене і в таємничу медвежу науку. Вони звернули мені увагу на те, що в наших горах живуть дві відміни медведя: великий чорний і ясно-бурий малий; що є медведі з песячим писком, і є медведі зі свинячим рилом, та що є медведі поштиві веґетаріяни-„бур'єнники", які їдять лише рослинну їжу, „бур'єн", і нікому пакости не чинять, і є другі, „в'їстники", які б'ють овець, худобу, коней, і від яких і людині треба оберігатися.

А мають медведі велику силу й одним ударом передньої лапи вбивають дорослого коня чи вола: проломлюють йому хребет.

Гірські люди навчили мене, яке зілля спасає медвідь на весну, навчили пізнавати з того, як він дре кору з молодих смерік, який він завеликий, як шукати за його ґаврою. Вони усвідомили мене, що медвідь є наймудрішим сотворінням зараз після людини і що має людську натуру.

Про ґорґанських медведів я надрукував був перед війною, у львівському тижневику „Неділя" декілька статтей. У відповідь на мої статті появилися були у польській пресі замітки, що подані мною дані і цифри є фантастичні. Правдиву сатисфакцію дав мені тоді лист, якого надіслав мені найбільший польський, якщо не европейський, знавець карпатських медведів, надлісничий Бужинський, що пів свого життя пережив у сусідстві Перегінської Пущі, у Небилові. Бужинський ґратулював мені дуже доброго методично і точного підрахунку і прислав мені в подарунку люксусовий примірник своєї капітальної праці про карпатських медведів.

Мало героїчна зустріч

Удвійку з інженером Геньом Лициняком ми опрацьовували лісогосподорський плян у найдикшій, т. зв. третій окрузі Митрополичих лісів Перегінської Пущі.

Починалася саме чудова карпатська осінь. Зелені досі, як збіжжеві руна, ліси, вкрилися незамітно яскравими латками завмираючого звільна листя буків, беріз, яворів, ильмів, рябини, що досі губилися серед одностайного зеленого моря. У каскадах барв, від блідожовтої до бурячково-червоної, виглядали тепер узбіччя гір, як стародавні борщівські килими.

Ми мешкали в складаній хатці, конструкції митрополичого лісника д-ра Саєвича, яку ми завжди веліли собі розкладати над річкою, в затишші дерев, де днем бувало багато сонця, а ніччю тремтіло леготом чудове, кришталеве повітря, яке є лише в одному місці на світі, в Ґорґанах. З огляду на гарне повітря до нашої хатки і пристала назва „Буенос Айрес". Біля нашої хатки, в порядку речей, будували собі дві колиби наші „фіґуранти", то є помічники при помірах, джури, кухар — все перегінські бойки. Як ми з Геньом верталися увечорі з роботи, то нас чекала вже завжди смаковита вечеря, приготована нашим кухарем, Штефаном Куликом. Звичайно свіжа кулеша з гуслянкою, часом ковбаса з кантини у Фішера, або аж з Рожнітова, деколи печена бараболя з Перегінська. До речі: такої смачної бараболі, як перегінська, не довелося мені вже більше ніде у світі їсти. „На десер" була завжди чорна кава Пражінь з румом і звичайно знамениті тісточка й „маковнічки" з невичерпаних припасів Геня, що в них його безупину засмотрювала сестра, директорова Гашинська з Перегінська. Вечерю варив Штефан на спільній ватрі, на якій варили собі кулешу теж наші фіґуранти. Ватра ця, штудерно заложена, горіла потому повільно через цілу ніч (атавізм: для забезпеки перед диким звірем).

Високо над Яловою Кливкою у місці, де молодники переходили в стару сиглу, майже праліс, я почув перший раз тої осени зов орябків. Виcлухи на орябків я від дитинства вважав майже неземською мисливською розвагою.

Одного пополудня я рішився залишитися в лісі на орябиних перезвах.

Геньо Лициняк, всі фіґуранти, і навіть мій особистий джура Штефко Курій, зійшли ще довго до заходу сонця до наших колиб, а я залишився сам під Яловою Кливкою на засідку.

З собою я мав тільки легкий автоматичний карабінок Бравнінґа, з якого можна було стріляти тільки до невеликої птиці. Але за те він був незвичайно цільний; я випробував його досконало на віддаль 80 до 100 кроків.

Засідка була чудова, хоч я і не вбив ні одної орябки. Давно замовкли орябки, втишилася дрібна пташня. Заслуханий у лісові настрої, я і не спостеріґся, як на гори налягла тим часом ніч.

Я знав дорогу „додому" майже напам'ять. Вона вела весь час в долину оленячим пласом, що біг беріжком глибокого звору. Звір був від мене праворуч, за звором густі молодники. Ліворуч від звору тягнувся аж до річки величезний зруб, підсаджений молоденькою смеречиною, але зарослий високими травами і малинниками.

Чудова ніч. Місяць викотився високо на зоряне небо. Завмерли верхи. Білі густі мряки, як вовняні кучері, закрили кітловину, де була наша хатка і піднялися аж до половину зрубу, вздовж якого я сходив. Тихо шепотів струмочок у зворі. Десь-колись сполошена звірка скочила у боки. Тільки сови, як марева, беззвучно пролітали понад зруб. Брав приморозок і я добре мерз у самій брезентовій сорочці.

Я пройшов уже більше, як половину дороги, і вже тішився на гарячу каву і на спочинок. З одного горбочку я зочив вже навіть крізь мряку відблиск ватри при нашій хатці.

Раптом передімною, на зрубі, щось задудніло. Я подумав собі — кінь, що відбився десь від скотарів і забрів аж туди попасом. Але заблуканий кінь, у такій глуші, повинен би на людські кроки заіржати. А цей не іржав. За хвилину щось порснуло, знову, якби кінь, але знову це не був справдешній кінський хропіт. Я пристанув. Ніч була ясна, „хоч голки збирай", очі у мене були, як у рися. Я мушу побачити, що воно таке. Коня не було видно ніде. Несподівано, на яких сто кроків внизу, передімною порушився малинник. З малинника показався чорний хребет якогось звіря. Я більше здогадався, ніж пізнав, що це був медвідь. Він здається пасся на малинах, саме біля стежки, якою треба було мені пройти. Він очевидно почув мене скорше, ніж я його, але не робив собі нічого з мене і навіть не думав сходити з того місця, де жирував. А місце це було не більше як яких 10-15 кроків від плаю. Що більше, медвідь починав сердитися: бурмотів. Мені пішов мороз поза шкіру. Що мені робити? Стріляти медведя не вільно, зрештою не маю чим. В лісі ж не буду ночувати. Холодно, ну та й соромно було б перед Геньцом, а ще більше перед фіґурантами. Але як пройти мимо медведя, та ще й розсердженого? Я знав, що медвідь сам не зачепить людини, але ану ж це медведиця з малим, а тоді напасть не виключена. Я рішився пройти попри медведя, хай буде що буде. Карабінка я навіть не здіймав з плечей, бо його не можна було вважати взагалі за зброю на медведя. В задній кишені штанів я мав завжди автоматичну пістолю Бравнінґа. Вона теж не могла бути серйозною зброєю проти медведя. Але я витяг її, відбезпечив, і пустився в путь. В ім'я Боже. Я подумав собі, що, якби медвідь на мене нападав, то я все ж таки буду стріляти з пістолі. Адже не дам себе роздерти безборонно. Я насторожився як звір, ступав поволі, як мога елястично, вп'яливши весь зір і слух у темну масу, що маячіла над малинником. Врешті я виразно побачив медведя. Він стояв без руху і дивився на мене. Я машинально впевнився, чи палець є на язичку пістолі. Медвідь знову забурмотів. Але не рушався з місця. Мені душа сіла „на рамені". Але я йшов повільним кроком, не зміняючи темпа, пам'ятаючи, що пес кидається на втікаючого, але не має відваги зачепити

(Закінчення на стор. 4-тій)

Осип Залеський

РОБЕРТ ШУМАН

(В соті роковини смерти)

Цього року музичний світ відзначає пам'five двох велетнів мистецтва тонів: двохсоті роковини з дня народження В. Моцарта і соті роковини смерти Роберта Шумана. Обидва вони були геніяльними появами не тільки на тлі епохи, в якій народилися і творили, але й на протязі довгих періодів історії музики. Обидва з'явилися, немов ефемериди, заблищали і передчасно погасли, обидва зійшли з творчого обрію у віці, який рахується серединою життя людини, бо Моцарт прожив всього 35 років, а Шуман 41. Ім'я Моцарта знає кожний культурний людини, ім'я Шумана може менше, але хто хоч трохи цікавиться музикою, знає певно його найбільш популярний шедевр із творів для молоді, його „Мрію" (Троймерай), твір, який грають не тільки учні. Цей твір здобув собі популярність, бо віддзеркалює якнайкраще дитячу романтику мрійництва. Річ ясна, що не цей твір є міродайним для оцінки величі Шумана, який має в історії музики заслужену славу, як той, хто, попри Вагнера і Брамса, розбудував романтичний напрямок у музиці, напрямок, який започаткував Карло Марія Вебер своїми романтичними операми, а предтечами якого були Бетговен і Шуберт. У своїх творах фортепіянової музики дійшов Шуман до вершин досконалости у техніці, а ще більше у музичному вислові.

Роберт Шуман народився 8 червня 1810 року в м. Цвікав у Саксонії, де його батько мав книгарню і вважався за одного з кращих знавців цього фаху. Батько помер передчасно, і вихованням молодого Роберта піклувалася мати, яка хотіла бачити сина юристом, хоч він змалку мав нахил до мрійництва і поезії. Щойно на двадцятому році його життя дозволила йому мати присвятити себе музиці, яка вже й до того часу займала перше місце в думках молодого мрійника. Тепер Шуман віддається цілковито музичним студіям, і вчиться фортепіянової гри у Віка та композиції у Дорна, визначних тодішніх учителів - музик у Ляйпціґу. Внаслідок зусиль над розвитком справности пальців, втрачає він владу одного пальця руки, і це закриває йому дорогу для кар'єри піяніста. Відтоді він переходить на шлях творчости.

У 1834-му році Шуман починає видавати в Ляйпціґу музичний часопис „Нос Цайтшріфт фір Музік", в якому бореться з плитким стилем тодішніх композиторів, головно виступає гостро проти популярного тоді Маєрбаха та його опер і пропаґує поважний стиль Баха — Бетговена, схиляючись до романтичного напрямку в музиці, який панував уже в німецькій літературі в роках 1790-1830, а в музиці виявився особливо з появою опери Карла Марії Вебера „Вільний стрілець" (1821 року).

По смерті Бетговена і Шуберта музичне життя опинилося частинно на бездоріжжі. В опері панував ще стиль „солодко - мелодійних" опер Россіні та „великої французької опери", в якому творів, між іншими, і Г. Маєрбер. В камерній музиці панував віденський і паризький стиль віртуозности, а музична критика була опанована пустим формалізмом. До боротьби з цим виступає молодий Шуман у названому вже музичному часописі, де у численних статтях закликає музичний світ повернутися до заслужених старих майстрів музичного мистецтва і пропаґує цих нових творців, які дають щось дійсно нове, вартісне і оригінальне, як Шопен і Берліоз.

Перші твори Шумана — твори для фортепіяна, в яких пробивається вже геніяльність автора, знайшли знаменитого виконавця в особі молодої піяністки Клари Вік, дочки його вчителя. З нею в'язали Шумана не тільки мистецькі зв'язки, — це була його велика любов, якій, одначе, старався перешкодити батько Клари, бо не хотів рискувати долею своєї доньки з початківцем-музикою, мрійником-письменником. (Шуман в молодості пробував пера як поет і письменник). Та все таки любов перемогла, і в 1840 році обоє молодих музик одружилися. Ще перед одруженням здобув Шуман в Єнському університеті докторат філософії (музикології) на основі праці про симфонічні поеми Берліоза. Цей період життя є найбільш плідним періодом його творчости, в якому постають його численні сольоспіви, перша симфонія та хорові твори. Це було веселіше його життя і творчости. В 1943 році починає він працювати як учитель в новозаснованій консерваторії у Ляйпціґу, але по році кидає цю працю і переїздить до Дрездену, де дає приватні лекції фортепіянової гри, а також засновує Саксонську співочу академію. По кількох роках праці приймає посаду музичного директора міста Дюссельдорфу. Але в найбільшому розпалі його творчої праці починає у нього розвиватися нервова недуга, початки якої сягають, мабуть, ще часів боротьби за здобуття Кляри. Його зоря починає меркнути, він втрачає рівновагу духа, втікає від людей, кидає працю музичного директора, шукає заспокоєння у спіритистичних сеансах і у лютому 1854 року, під впливом манії переслідування, кидається з мосту в Райн. З льодової води рятують його карнавалові маски, які в цей момент переходять мостом. Після двох років перебування у домі для божевільних в Енденї коло Бонну, 29 лютого 1856 року закінчує він своє життя.

У фортепіянову музику Шуман вложив найбільше творчої праці. Німецький історик музики М. Мозер так характеризує його фортепіянові твори: „Опанований поетичними ідеями, неспокійний і вибуялий, починає він арабесковими, а одночасно пристрасними фортепіяновими мініятюрами і переходить через калейдоскопічні картини (Карнавал, Крайслеріяна) до великих форм (Папільонс, симфонічні етюди, соната фіс-моль, фантазія)". У симфонічних творах нав'язує він до останніх творів Бетговена (чотири симфонії, чотири увертюри, фантазія для скрипки і оркестри). Численні твори з оркестрою, як Парадіс і Пері, Реквієм для Міньон, Служба Божа (Місса Сакра), Реквієм, балади, музика до Байронового Манфреда і до сцен Фавста — це приклади його хорових творів. Велике число його сольових пісень з фортепіяном (понад 145) різняться від сольоспівів його попередників тим, що коли у них фортепіяно було тільки для супроводу пісень, у Шумана фортепіянова фактура творить з мелодією пісні одну цілість, і фортепіяно виступає як рівнорядний складник твору. Тріо, квартети, квінтети в різних інструментальних обсадах і опера „Геновефа" доповнюють список його творів, які появилися накладом фірми Брайткопф і Гертель у 35 томах. Треба також згадати його цікаві писання про музику і музик, видані у чотирьох томах.

Дружина Шумана, Кляра, була не тільки добрим виконавцем його творів, вона була також тим добрим духом, що давав йому надхнення для творчости, допомагав у праці і сам творив (сольоспіви, фортепіянові твори). В творах Шумана, як пише музиколог А. Айнштайн, міняються картини, сплетені з вогнистого танку і ніжної пісні, блистять то глибокою повагою, то тонким гумором, грацією і сміхом крізь сльози. А все це пов'язане таємним поетичним вузлом, усе вбране в чудову, багату форму і техніку нового поетично-музичного ідеалу.

М. Бачинська-Донцов

НА ГРОМАДСЬКОМУ ШЛЯХУ

Недавно появилася на видавничому ринку потрібна і корисна книжка, написана Іриною Макух-Павликовською з нагоди 70-ліття жіночого руху, під наголовком: „На громадський шлях". Вийшла вона накладом Світової Федерації Українських Жіночих Організацій і займає 80 сторін друку, великої вісімки, на крейдовому папері, з гарними мистецькими кінцівками. В тексті вміщено 62 світлини діячок жіночого руху. Від недільних шкіл у Києві та Харкові 1860 р. аж до найновіших часів висвітлено подоби жінок-громадянок, що не щадили труду і часу, працюючи віддано для свого поневоленого народу. Треба подивляти зарадність авторки у вишукуванні світлин з давніх часів, але й з новіших часів нелегко їх зібрати. Отож, хто має змогу, повинен висилати їх до СФУЖО для майбутнього використання.

Передмову до книжки написала Олена Охримович-Залізняк. З неї довідуємося, що Ірина Павликовська, на прохання Злученого Комітету Жіночих Організацій Дітройту, взяла на себе обов'язок написати історію громадської праці українського жіноцтва впродовж 70 років для ювілейного альманаху. Своє завдання вона блискуче виконала, хоч була зв'язана місцем і часом. Перша книжка „Про жіночий рух" появилася 1903 р., написана Константиною Малицькою (під псевдонімом Віри Лебедової). Більше як пів століття минуло від того часу, і велику заслугу має СФУЖО, що видало працю Ірини Павликовської. Окремою книжкою Олена Залізняк тепло згадує тридцятилітню громадську працю авторки, підносячи її ініціятивність та активність в краю і на еміґрації, що дала їй можливість заглянути глибоко в суть і зміст жіночого руху. Зосібна підкреслює вона соборницький підхід до теми, де дбайливо використано „всі доступні матеріяли про діячок і організації центральних і західних земель" України.

Праця поділена на три етапи. Перший — від початків до повноти громадських прав у власній державі. В розділі про центральні землі України авторка пише про недільні школи, змагання жінок до освіти, народницький рух, про жінок у політичних партіях, становище жінки в громаді, жіночі товариства і про працю жінок під час війни. У підвідділі про західні землі України оповідає авторка про Наталію Кобринську і перше жіноче товариство в Галичині, про Кружок Українських Дівчат, про діяльність Жіночої Громади.

Другий етап — між двома світовими війнами. Центральні землі караються під большевицьким гнітом: важкі втрати, голод і опис положення жінки в УССР. На західніх землях у той час проходила велика зміна на користь усамостійнення і освідомлення жінки - селянки. Союз Українок стає централею з філіями в містах і кружками по селах. Авторка звітує про інші жіночі організації в Галичині, про Перший Жіночий Конґрес у Станиславові і Світовий Союз Українок. Звертає увагу на молодь. Описує працю жіночих товариств на еміґрації в Европі та на нових місцях поселення.

Третій етап — від вибуху другої світової війни до сьогодні. Жіночі організації на еміґрації. Світовий Конґрес Українського Жіноцтва у Филаделфії та створення і цілі Світової Федерації Українських Жіночих Організацій. Додано календар українського жіночого руху і список використаної літератури.

Коли взяти під увагу, що світлини, розділ на етапи і кінцівки зайняли майже половину (кругло 36 сторінок), а самий календар 6 сторінок, то треба подивляти авторку, що на неповних 40 сторінках зуміла вона вмістити стільки даних і спостережень про 70-річні стремління та осяги нашого жіноцтва".

Я навмисне коротко переповіла зміст книжки „На громадський шлях", щоб зацікавити й заохотити до купна якнайширші кола нашого громадянства, бо вважаю, що вона заслуговує на те, щоб стати настільною книгою в кожній українській хаті. Старші згадують минулі часи, а молодші можуть багато з неї довідатися.

Добре, що присвячено в книжці належну увагу співпраці нашого жіноцтва з міжнародними союзами, але шкода, що не відмічено великої пропаґандивної праці наших жінок на дипломатичній службі Української Народної Республіки. Трапляються повторення, що, здається часом, не можна їх оминути.

Розуміється, що український жіночий рух вимагає обширної монографії, але Ірина Макух-Павликовська зуміла коротко, точно, прoглядно, безсторонньо і ядерно охопити прояви наших жіночих організацій, виявити їх працю та вагу, вияснити ріст, поширення їхніх стремлінь та успіхи впродовж 70 років.

Життьовий шлях українки скроплений сльозами, оспіваний Шевченком і Франком, це — минувшина! На громадському шляху вона у власній організації, свідома своїх прав і обов'язків відносно нації, держави і родини, це — сьогодні!

ЛЬВІВ — МІСТО МОЄЇ МОЛОДОСТИ

Степан Шах: Львів — місто моєї молодости. Спомин — присвячений Тіням забутих львов'ян. Частина I і II. В-во „Християнський Голос". Мюнхен 1955.

Святкування 700 роковин заснування Львова почалось три роки тому в вільному світі, а оце, як подають большевицькі газети, у Батьківщині, за наказом і ласкавим дозволом Москви, продовжуються большевицькі „святкування" сімсотрічного існування нашого міста. Та не згадують там про князів Данила і Лева, ні про папську корону для володаря України, ні про Святого Юрія, ні про Волоську Церкву. Не згадують про 1-ий Листопад 1918 року, ні про УВО, ОУН, „Просвіту", „Рідну Школу", „Центросоюз", „Маслосоюз", ні про Тайний Університет, ні про НТШ, ні про народні школи й українські гімназії та усі національні організації, товариства й установи. Не згадують у Львові про його славне минуле, бо на це Москва не дозволить.

До китиці квітів, що їх вплетено в ювілейний вінок сімсотлітньому Ювілятові — Львову, додано чудову троянду — нещодавно випустило в світ В-во „Християнський Голос" у Мюнхені — книжку Степана Шаха п. н. „Львів — місто моєї молодости". Як відомо, добрий початок в цьому напрямі зробило Видавництво „Червона Калина" в Ню Йорку, що в 1953 році видало Ювілейний Збірник — Альманах „Наш Львів". За „Червоною Калиною" пішло В-во „Київ" і в Филаделфії 1954 р. появилась чергова книга, присвячена Ювілятові: Літературно-Мистецький збірник „Львів". В Ню Йорку перевидано фотографічним способом книжку про Львів пера Олени Степанів-Дашкевичевої, а українська преса, періодики й журнали видрукували чимало матеріялів, присвячених Львову. Це нове видання „Християнського Голосу" замикає покищо ті видання. Пишу „покищо", бо „Львів" — Степана Шаха, це лише перша й друга частина споминів, присвячених Тіням Забутих Львов'ян. Згідно з інформацією автора, чергові дві частини, присвячені українським школам і їхнім учням, повинні вже в найближчому часі появитися. Це буде гарний дарунок для усіх колишніх львов'ян, абсольвентів високих шкіл Львова, що цього року мають відбути свій Ювілейний З'їзд та видати чергову книгу про Львів англійською мовою для чужинецького світу.

„Львів" Степана Шаха — це одна з перлин серед нашої мемуарної літератури. На 270 сторінках своєї праці проф. Степан Шах, педагог і громадський діяч в Краю, а після війни учитель гімназії в Ляндсберґу в Баварії, який святкує в цьому році свої 65 роковини, розказує читачеві за взором грецького історика Геродота з Галікарнасу (484-204 перед Хр.) все, що знає про Львів — місто його молодости, і що викликає в читача велике заінтересування. Львов'яни — ті, які у Львові родились і ті, які там учились, працювали й проживали, відсвіжать у своїй пам'яті відомості про географічне й топографічне положення міста. Довідаються про найновіші теорії про заснування й положення Львова, пригадають собі його історію, його шляхи, прочитають про національний гимн, герб і печатку Львова. Довідаються про львівське державне за ц. к. Австрії і за сумної пам'яти Польщі — шкільництво. Разом з автором мандруватимуть по периферіях Львова, відвідуватимуть львівські церкви, костели й божниці, оглядатимуть історичні й пам'яткові місця, заходитимуть до музеїв, бібліотек, театральних і концертових заль, ступатимуть вулицями „старого" й „нового" Львова, заглянуть на Знесіння, Клепарів, Замарстинів, Личаків, Голоско, Вульку, Богданівку, Левандівку, поклоняться могилкам на Личаківському й Янівському цвинтарях, обійдуть здалека львівські „Бриґідки", вулиці Казимирівську, Замарстинівську, Яховича, Баторого й Лонцького...

Понад 1000 імен українців і чужинців, про яких згадує автор, свідчать про не абияку пам'ять автора, безчисельна кількість цитат з латинських і грецьких клясиків і чужинецької літератури, а понад все цікавий стиль оповідання з безліччю прецікавих деґресій, роблять книжку вартісною лектурою, яка є своєрідним підручником, звідкіль пригорщами черпається дещо вже призабуте. Словом — у важкі хвилини ностальгії й туги за Батьківщиною, книжка Степана Шаха буде не одному з нас служити за чародійний бальзам, що викликуватиме у нас не лише мрії — спомини про минуле, але ще й загріватиме до дальшого твердого й бадьорого життя з надією на повернення до Львова.

Книжка чепурно видана, на доброму папері з півтвердою обкладинкою і віньєтою (Волоська церква й львівська ратуша) пензля маляра Степана Луцика, має індекс і поазбучний список осіб, про які є згадка у книжці.

Іван Костюк

З НОВИХ ЖУРНАЛІВ

● **Вісник.** Суспільно-політичний місячник. Рік X, ч. 7-8 (93-94), липень-серпень 1956. Ню Йорк, 1956, ст. 32.

● **Українське Православне Слово.** Рік VII, ч. 8. Серпень 1956. Саут Баунд Брук, 1956, ст. 24.

● **Бюлетень Українського Центрального Допомогового Об'єднання в Австрії.** Ч. 1, 1956. Зальцбурґ, 1956, ст. 18. (Циклььостиль).

● **В Дні Зелених Свят.** Одноднівка. Броди-Лев. Ню Йорк, 1956, ст. 56.

● **На слідах.** II квартал 1956. Онтаріо, Каліфорнія. 1956. Рік II, ч. 2 (6), ст. 32.

● *Anniversary* of the First Ukrainian T. V. Program. 6. 11. — 6. 9. 1956. Ню Йорк, 1956.

● *The Lithuanian Situation* Рік XII, ч. 1 (143), липень-серпень 1956, Вашинґтон, Д. С., ст. 40. (Циклььостиль).

● *Bulletin*. Institute for the Study of the USSR. Мюнхен 1956, ст. 64.

● **Учительське Слово.** Ч. 6 рік II. Червень, 1956, Торонто, 1956, ст. 16. (Перше число, видане друком, досі воно виходило на циклььостилі).

● **Післанець Правди.** Ч, 5-6, травень-червень, 1956, Честер, 1956, ст. 18.

● **Українська Літературна Газета.** Місячник літератури, мистецтва, критики, наукового і громадського життя. Рік II, ч. 9 (15), вересень 1956, Мюнхен, 1956, ст. 8.

● **Католицька Акція.** Рік VII. Число 9 (76). Едмонтон, 1956, ст. 8.

ТРЕТІЙ ЗШИТОК Е. У.

В додаток до рецензії проф. Січинського, недавно поміщеної в „Свободі", хочу докинути й від себе кілька дрібніших завваг, сподіваючися, що в англійському виданні Е. У. редакція виправить недоліки, що їх „бона фіде" зазначать рецензенти.

Йду за гаслами: **Борковський** — співак бас, імени якого редакція не подала, хоч могла за посередництвом проф. Антоновича, довідатися чи то з праць, присвячених голляндській опері, чи безпосередньо від дирекції опери. — **Борковський Олександер** — був редактором „Зорі" лише в 1886 р. і то дуже коротко. В рр. 1891-1897 „Зорю" редаґував Василь Лукич (Вол. Левицький). — **Бородай Олександер** — годилося б зазначити, що з нього списав Вол. Винниченко свого „щирого" в оповіданні „Уміркований і щирий", та подати в літературі спогади про цю кольоритну постать Ю. Сірого - Тищенка й Є. Чикаленка. — **Борщак Ілько**, не згадано, що він відкрив і видав знаменитий „Вивід Прав України" Пилипа Орлика та редаґував збірники: „Соборна Україна" 1947 р. і „Україна" 1949-1952. — **Боярський М.** — про його ім'я редакція могла б довідатися від лубенських діячів, що перебувають на еміґрації — полк. Михайла Деркача, ред. Андрія Жука або інж. Сергія Шемета. **Братковський Данило** — твори його в українському перекладі опублікував Василь Доманицький разом із статтею про нього В. Липинського (ЛНВ. 1909, кн. 9). **Брюкнер Александер.** Не розумію, чому не **Брікнер**, як вимовляли його прізвище самі поляки, а також німці й західні українці, в тому й Іван Франко. Так само ледве чи треба писати **Будиловича** на російський лад — Буділович, коли він був родом українець — **Бутля** — Андроник — псевдонім, а яке ж його прізвище — міг би мабуть, сказати хтось із катеринославців, що перебувають у вільному світі. **Буяльський** Наполеон і **Вержбіцький** Людвик (не Людвіґ!) — ближчі дані про них напевне є в котрійсь більшій польській енциклопедії, напр. Ольґебрандта. Треба було тільки пошукати. — При **Василевський** Леон слід було подати його літературний псевдонім **Плохоцький**, яким він підписував і статті про український рух у Галичині в російських журналах. — **Ватутіне** — це вже накинута большевиками назва! По-при неї слід було подати справжню.

Пропущено такі гасла: **Боярська Климентія**, — треба було відіслати до **Попович Кл. Будучність і Будучина** — студентські журнальчики, що їх видавав Микола Угрин-Безгрішний, що звався тоді ще — Венґжин. В них почав свою літературну кар'єру талановитий критик Микола Євшан (Федюшка), що передчасно зійшов з цього світу, маючи всього 30 років. — **Ваґилевич Кость**, педагог і поет, живе тепер у ЗДА — о. **Ваньо Омелян** — просвітній діяч і Галичині, заступник голови Красвого Шкільного Союзу (1910-1914), яким був М. Грушевський. Про о. Ваня є згадка в УЗЄ (додаток). — **Вернадський Георгій** (Юрій), історик, автор виданої Українським Народним Союзом англійської монографії про Богдана Хмельницького. — **Веселка** — хрестоматія, зладжена в Києві українськими студентами, видана під псевдонімом Андрій Молодченко за редакцією Івана Франка у Львові 1887 р.

При датах народження і смерти належало б скрізь подавати, крім року, також по змозі день і місяць. Це не набагато збільшило б розміри ЕУ, але дуже стало б в пригоді всім, хто нею користується. В 3-му зшитку тільки при гаслі **Бучко Іван** стоїть докладна дата народження владики - архиєпископа. При портретах осіб тих самих прізвищ, конче треба подавати, хоч скорочено, їх імена, щоб не було непорозуміння (напр. М. Васільєв).

Не вміщено чомусь портретів **Бучинського Мелітона**, **Бубнюк Стефанії**, **Вараввки Олекси**, **Веселіна Юрія**, **Венеціанова Олексія**, що заслужився визволенням Т. Шевченка з кріпацтва.

В. Дорошенко

ЖАЙВОРОНКОВІ ДЖЕРЕЛА ВАСИЛЯ БАРКИ

Василь Барка: ЖАЙВОРОНКОВІ ДЖЕРЕЛА. ЕСЕЙ. Ню Йорк: Об'єднання Українських Письменників „Слово", 1956 р., 24 стор. Обкладинка Любомира Кузьми. Друкував Артем Орел.

Зітканий із тонкої шовкової нитки Барчиної мови — цей невеличкий розміром твір становить собою своєрідне поєднання християнського пантеїзму Сковороди з сонячністю ліричних арабесок раннього Тичини. Формально це щось між „Садом божеських пісень" і „Замість сонетів і октав".

Центральна Барчина проблема в цьому есеї — етична. Як поєднати всепрощаючу любов із гнівом проти недосконалостей людини? „Найбільшої хоробрости вимагає прощення". „Годі злобитись! — вирішую собі: душа знедужає. Легко досконалих любити, спробуй тих, що зачіпають твою особистість". (ст. 14).

Есей написаний по свіжих слідах війни — 1948 року. В ньому відчувається кривавий потоп насильств, оргія іродів, розплодженість рабів, що „намордник носять, мов Бетговена слухають", заздрість і здрібничковаість злости, „зажерство гордіїв". Але, здається, що есей своїм безпосереднім імпульсом мав літературні бої і суперечки часів „МУР"-у. Барка, слухаючи десь над Дунаєм біля Авґсбурґу мирне і дружнє щебетання птаства, пише:

„Спочиваючи душею, думаю: це ж рай. Немає нічиєї злости. А вчора в прокуреній залі поети і прозаїки гризлися допізна. Все — непримиренно, знедобра, знедружня; все — самолюбство...

Люди! Подивімось на птахів, може вони мудріші? Складемо корпорацію з статутом, як в сонячному саду: співай сам і дай жити іншому". (ст. 13).

Розв'язку Барка шукає здебільша поза людиною, в прикладах природи, керованої божественними законами, що дають кінцеву гармонію різнородній цілості. Він хоче вивчити незбагненний „словник і граматику" життя. Майже кожний із тридцяти п'яти фраґментів, на які розбитий есей, дає „приклад" — поетичні мініятюри деталей божественної творчости, *об'єднаних світлом сонця.* Але чи вихід це? Автор малює образ річки: вона тече смиренно лише до першого камінного порогу, на якому вже піниться й лютує. Що робити суспільній людині з її власними закономірностями й камінними порогами? Найбільш безнадійна з усіх утеч — це втеча від себе. Барка сам це відчуває:

„В сатани своя стратеґія: тільки з собору вийдеш, — він тобі очі долонею затулить і що витворює!.. Може це ми самі без нього?!." (ст. 17).

Вихід, як він сформульований в останньому повному примирення фраґменті есею, в невтомній наставі до добра, в тому, щоб не лінуватися в прагненні до нього. Лише з лету літака, з відносних висот техніки людина здається дрібною і нікчемною.

„А милосердний Творець — ні; бачить душі — високі стають на суд до світляного трону: тополі в рожеве сонце сонатами шумлять.

— Чи пряли, душі, нетлінну нитку, призначену від мене?

— Ні, почали, — відказують.

— Ідіть, не ліні́ться! — скаже Господь, — скоро покличу в мій сад навіки.

Так дивиться Творець. Він близько.

Метелики тремтять від Його проміння".

Ю. Д-вч

ОБРАЗКИ З ЦИКЛУ: МЕДВЕЖІ ІСТОРІЇ

(Закінчення зі ст. 3-ої).

того, хто спокійно попри нього переходить. Я минув медведя. Я йшов однаковим кроком далі, оглядаючися безупину, чи медвідь не кидається в погоню за мною. Але медвідь стояв без руху, як вкопаний. Тільки голову повернув в мою сторону, знак, що стежив за моїми рухами. Я зрозумів пуанту ситуації: я злякався медведя, а медведеві не стало відваги мене зачіпити. Віддаль між мною і медведем поволі збільшувалася; я набрав певности, що небезпека минула. Страх мене відійшов. З черги стало мені смішно з цілої пригоди.

„Вдома" чекав на мене вже дещо занепокоєний Генцьо. Заки Штефан готовив вечерю, я розповідав Генцьові про мою пригоду. Фіґуранти слухали, як маком посіяв, бо через тонкі стіни нашого домику було чути кожне слово. Розмови фіґурантів при ватрі протягнулися того вечора поза північ. Моя зустріч розв'язала їм язики на тему пригод з медведями.

Двобій бестій

Як побережник Халус обимав свій обхід в Даровах, то лісова колійка ще не доходила до Дарова і, починаючи [illegible] Ризарні аж до угорської границі була одна, лісова пустеля, де жили тільки дикі звірі. Щоб обійти свій обхід від Ялової Кливки аж по Буштул на угорській границі, Халусові треба було на те з кілька днів. Але він, високий, плечистий і дужий, як медвідь, не боявся служби. У торбу набирав сухарів і будзу, в руки гострий топір, який мав таке довге топорище, що Халус спирався на нього як на палицю, і мандрував. Ночував по самітних колибах, а як добре трапилося, то в полонинах з вівчарями чи скотарями. Між іншим це і належало до його служби, щоб контролювати, що діється по далеких полонинах. Поза тим його справою було стверджувати, де виломано нові вітроломи, де кинулися мухариці, де, Боже борони, вигорів пожар від грому. Лісової експлуатації тоді у Даровах ще зовсім не було.

Доводилося Халусові не одне бачити, а не раз заглянути і смерті в очі. Раз обскочили його були вовки. Іншим разом напосівся на нього рись. Там знову гадюка сполохала, то медвідь дорогу заступив.

Але найгрізніше видовище, яке йому довелося зустрінути на своєму віку, був несамовитий двобій двох архибестій: медведя з диким кабаном.

Високо під Овулом, в сторону від Довгої Поляни, мав свою „обитель" старий медвідь. Жив він там миром, бодай скотарі з найближчих полонин не мали слова скарги на нього.

Однієї осени зародила бучина так рясно, що буква постелилася землею як пшениця на тоці. Тоді в Овул приплівся звідкись здоровенний самур. На жир. Самур заляг в тій самій стороні, де була обительщина старого медведя.

Халус декілька разів спостерігав, як сліди медведя і дика перетиналися. Значить, вони знали про себе. Халус, розуміючи право пущі, здогадувався, що колись вони мусять зчепитися з собою. Медвідь, господар того урочиська не стерпить на довгу мету зайди — дика. Так і сталося.

Одного разу медвідь не втерпів і кинувся на дика. Але самур не побоявся, сам перейшов в атаку і страшними іклами розпоров медведеві бік. Нутренності виплили. Смертельно ранений медвідь допав лапами дика. Кожний удар медвежої лапи це було ламання костей. З поламаним хребтом самур сконав на місці. Медвідь відволікся ще трохи далі і теж згинув.

На одному відпочинку під час наших безчисленних мандрівок, Халус показував мені місце цього несамовитого двобою. Минулого року були ще видні в одному місці білі кості. Але цього року буйні трави взяли під себе і ті останні сліди. Мати природа старанно зачищує сліди смерти на своєму лоні.

Медвідь на тухольськім попівстві

Було це десь в 1880-их роках. До мого діда, отця Юстина на попівстві в Тухольці, в скільському Бескиді, приніс хтось маленького медведика.

Всі страшенно зраділи, бо оце на глухій плебанії трапилася не абияка атракція.

Медведик не вмів ще сам навіть їсти. Його поїли спочатку молоком за пальцем. Але скоро медведик навчився хлептати молоко з мисочки. Жив у кухні, у великій приязні з покойовим псом. Був понятливий, послушний, і дуже забавний. З часом зробився великий ласун, найбільше на кості і м'ясо птиці. Ріс як на дріжджах. Швидко переріс покойового пса і в забавах з ним часом потягав його лапою так, що пес скавулів з болю. В кухні почав все частіше позволяти собі на різні злодійства. Тому й почали його з кухні гнати на двір. Медведик скоро привик жити на просторім приходськім обійстю. Був далі забавний і завжди готовий на витівки. Радо анґажував до забав всю домашню тварину, подвірних псів, свиней, телят, лошака, навіть курей і качок. Згодом виявилося, що він крадьки полює на курей, а уполювавши виносить далеко за плебанію аж у ялівцеві корчі під ліс і там безслідно їх з'їдає. Не зважаючи на все те, далі всі його любили, і зайшовши леґально до кухні він далі діставав різні свої улюблені присмаки. Він виріс ще більше і був уже як великий пес. Одного разу під час забави медведик зломав ногу лошакові. Дідо, що тримав дорогих коней, що їх їздив купувати аж на Мадярщину, дуже озлобився і хотів медведика застрелити. Та на прохання фамілії залишив його при житті. Але казав зробити на нього міцну кліть під стодолою і туди медведика заперти. Там медведикові носили їсти, але ще в ряди-годи його випускали провітритися. Медведикові минув рік. Він виріс на кремезного медведя. Був дуже розумний й інтеліґенцією перевищав навіть псів. Але дістав недобрий, понурий погляд очей і всі стали його боятися, крім діда і паламаря.

Надходив Великдень. Імості, моїй бабусі, жалко стало, що вся твар на землі з Воскресенням Христовим буде благоденствувати, — а тільки один бідний, приходський медвідь, буде далі сидіти в своїй тюрмі. В Великодню Суботу вечором, у великім секреті перед дідом, бабка казала випустити медведя на приходське обійстя. Приходство ж було зараз біля церкви.

Тільки на світ почало благословитися, як народ пішки і верхи на конях, хто з села, а хто з далеких верхів, почав сходитися до церкви на Воскресну Утреню. Та хто не наблизиться під церковну браму, то з попівського явора летить на нього друччя. „Хрестіянин" оглянеться, що це, і аж задеревіє. Та ж це справжній медвідь з явора в нього сучччям жбурляє. Отак то парохіяни, замість до церкви йти богомільно, від церкви йшли в розтіч. Дехто серед дороги навіть кошик з свяченим покинув.

А медвідь, чим дужче люди полохаються і тікають, тим дужче в них жбурляє та ще й бурмоче злісно.

Справа набрала з місця скандалічного посмаку: попівський медвідь не пускає людей у церкву. Дали знати дідові до церкви. Дідо спалахнув і вже видав був на медведя смертний присуд, який зараз же мав паламар виконати, як тут же і стямився, що в день Воскресення не годиться вбивати навіть безбожного медведя.

Челядь і церковні провізори вилами і жердками зігнали якось медведя з явора, з бідою заховстали ланцюгом та затягли у кліть.

По святах дідо подарував медведя своєму коляторові, тодішньому власникові Скільського ключа, графові Кінському, а Кінський завіз медведя аж до Відня. Казали, що подарував його до цісарського звіринця.

БІБЛІОГРАФІЯ

ПОЕЗІЯ:

В. Барка. Жайворонкові Джерела. Есей. Об'єднання Українських Письменників „Слово". Ню Йорк, 1956. Стор. 24.

ІСТОРІЯ І СПОГАДИ:

Ірина Павликовська. На громадський шлях. З нагоди 70-ліття українського жіночого руху. Накладом Світової Федерації Українських Жіночих Організацій. Филаделфія, 1956. Стор. 76 + 4 нн.

В. Наддніпрянець. Українські націонал-комуністи. Їх роля у визвольній боротьбі України 1917-1956 рр. Політичний Відділ Української Національної Ґвардії (Християнські Солідаристи). Мюнхен, 1956. Стор. 104.

Спілка Української Молоді на чужині. Фотоальбом. Зредаґували І. Федчиняк, Я. Деремендa. Центральний Комітет Спілки Української Молоді. Лондон, 1954, стор. 236.

РЕЛІГІЙНЕ ЖИТТЯ:

Василь Ваврик. Єпископ Ортинський, ЧСВВ. У 40-ліття його смерти. Слово Доброго Пастиря. Видавництво оо. Василіян у ЗДА. Рік VII, ч. 9-10, вересень-жовтень 1956, ст. 96.

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО:

Шевченко. Річник 5. Українська Вільна Академія Наук в США. Нью-Йорк, 1956, ст. 56.

МИСТЕЦТВО

● **Дерев'яні церкви в Україні.** Мистецька Бібліотека „Ми і Світ", 1956, ст. 48+66 ілюстрацій - світлин церков. (Торонто).

● **Петро Марченко. Вічне й невмируще в мистецтві** Олеюки Гердан - Заклинської. Накладом автора. Ню Йорк, 1956, ст. 36.

МОВОЗНАВСТВО

● **Яр. Рудницький. Матеріяли до українсько - канадійської фольклористики й діялектології.** Українська Вільна Академія Наук. Збірник Заходознавства, Т. III. (1). Вінніпеґ, 1956, ст. 280.

СЛОВНИКИ І ЕНЦИКЛОПЕДІЇ

● **Енциклопедія Українознавства.** Наукове Товариство ім. Шевченка. Словникова частина. Зошит 3. Головний редактор проф. д-р Володимир Кубійович. Видавництво „Молоде Життя". Мюнхен, 1956, ст. 161—240.

ШКІЛЬНІ ПІДРУЧНИКИ

● **Богдан Романенчук. Українська Читанка для II-го року навчання української мови.** Ню Йорк - Филаделфія. Видання Шкільної Ради при Українськім Конґресовім Комітеті Америки. 1956, ст. 120.

● **Д-р Кость Ваґилевич. Український Буквар.** З образками Едварда Козака. Накладом автора. 1956, ст. 64.

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ ПРЕСОВОГО ФОНДУ „ВЕСЕЛКИ"! ПОМОЖІТЬ „ВЕСЕЛЦІ" ДОПОМОГТИ ВАМ І ВАШИМ ДІТЯМ! НАДІШЛІТЬ ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ НА ВИДАВНИЧИЙ ФОНД „ВЕСЕЛКИ"!

Д-р Роман Криштальський

ЛЬВІВ

Чи не здригнетесь, навіть проти своєї волі, на те чарівне слово „Львів", коли його почуєте? Чи не з'явиться вам перед очі Львів у цілій своїй величі, з своїми до болю нам дорогими пам'ятковими церквами, парками, Високим Замком, Національним Музеєм, Музичним Т-вом ім. Лисенка, Шпиталем ім. Митр. Шептицького, Народним Домом, домом „Просвіти", „Дністром" і Гостинницею, Василіянським Монастирем та головне — львівським Ратушем, на якому ввижався вам завжди блакитно - жовтий прапор з Першого Листопада 1918 року?

Спомини тягнуться за споминами. На великому подвір'ї серед забудувань св. Юра молодь радісно виводила на Великодні Свята „Зельмана", взявшись за руки і виспівуючи Христос Воскрес. А сусідня велика площа св. Юра оглядала різні сцени. Ось в часі перебування Апостольського нунція Дженокі, польська поліція шаржувала на конях, розганяючи студентську молодь, яка хотіла заманіфестувати своє прив'язання до Церкви і демонструвати проти загарбання рідної землі окупантом. І на тій самій площі відозвався великий здвиг народу, коли не один з нас складав присягу, яку проводив старенький Юліян Романчук, злопам'ятного дня 15 березня 1923 року, в якому Рада Амбасадорів віддала Галичину Польщі.

А як пригадаєте собі „маївки", то чи не защемить у вас під серцем туга за тими молодими, веселими, безжурними, а як же до болю дорогими молодечими часами, коли ви бігли назустріч когось вам такого милого, близького і любого? І то звичайно „маївки" відбувала під св. Юром „середня кляса", під Семинарицькою церквою — „вища кляса", а на Краківській вул. — під Преображенкою, чи на Руській вулиці, — під Волоською, „найстарші". Кожний з вас мав свого „коника" в терені і дільниці та відповідно до того „гнав" туди на „маївку". Були такі серед нас, що не лише о шостій вечора, але й о шостій ранку „смалили" на ту „маївку", бо так „виходило". Скільки в тому було чару, краси, вдоволення й клопоту! Не згадую, вже про „корзо", де обов'язково треба було перемаршувати в неділю, бо тоді ви мали змогу стрінути такого чи таку, що не могли стрінути під церквами. А які гарні і побожно - настроєві були наші церковні „дванадцятки" з своїми філософськими проповідями!

Спомини пригадують боротьбу за українську святиню науки, Університет, тайні виклади в пивницях чи забудуваних на Чарнецького, у св. Юрі, в Музичнім Т-ві ім. Лисенка, іспити при свічках в пивниці, на Домініканській, з яких ви виходили горді, що здавали їх перед своїми професорами і горділи на той документ, виданий владою тайного Українського Університету, що носив печать з Тризубом! Чи не смішним видавався вам тоді й тепер польський поліційний шал, який хотів за всяку ціну не допустити вчитися! Який сором для того народу, що сам недавно був в неволі і тепер не дозволяв другим вчитись у своїй мові.

І пригадуються ще театральні вистави у великій залі ім. Лисенка, чи то вечірні, чи так звані „пополуднівки", на які ви гнали в залежності, з ким і кого ви задумували стрінути. Звичайно в тому часі (тридцять з гаком років тому) ще ваш об'єкт „пускали" лише на „пополуднівку", бо початок вистави був о третій, а кінчалась вистава о шостій, отже ще не було „темно", і можна було йти без „опіки". Чи не усміхнетесь приємно на ті гарні „анахронічні" й „старомодні", але направду культурні часи? Тоді було більше романтики, але й більше через те приємности.

А пригадайте собі наші балі, наші справжні балі! Чи то ще у великій залі (неперебудованого) Народного Дому, чи опісля вже на Японській, баль медиків, баль правників, баль Червоної Калини, баль „Основи", баль Преси й інші. Пригадайте ще ті часи, коли ще мамці були опікунками своїх „потіх" на балях і ви мусіли добре уважати, поки попросили упляновaний „об'єкт" до танцю („трошки" інакше, як тепер водиться), перед тим представившись мамці і відповідно до міни мамці, танцюючи, вели розмову зі своєю дансеркою. Зрозуміло, що заля була ясно і рясно освічена, і ніхто не відважувався гасити світел на залі, а різнокольорові світла й рефлектори завелись аж у пізніх 30-их роках.

Якже інакше у нас тепер! Починаємо вскакати в інший „ґрунт" і беремо все на весело, бо так наказує „ґуд тайм". І так починають наші діти учитись! „Ґуд тайм" — „бой френд" — „кара" і все в порядку! Ніхто нікого не питає, де, з ким, куди, відомо на „ґуд тайм". Ніхто нікого не відважується запитати, коли прийде, чи вернеться, бо це „смішне". Словом, сама „веселість", хоч вона часто кінчиться дуже сумно. Але хіба це таке важне? Нема часу на життя, швидке темпо наказує швидко жити!

Але вертаємо до споминів. Зближається оце якраз місяць листопад! Пригадуємо Листопадові Панахиди у св. Юрі, де вже за кілька годин раніше польська поліція включно із тайними аґентами окружувала забудування св. Юра, займала „позиції" на площі св. Юра, розставляючи стійки поліцистів, щоби не було ніякої української манїфестації. А пригадайте святочні — палкі патріотичні проповіді на тих панахидах. Спеціяльно листопад насуває нам багато споминів, і наша пам'ять починає більше і сильніше працювати в тім місяці, такім багатім у великі події. Ви починаєте пригадувати собі, де ви були пам'ятного першого, другого чи іншого дня листопада, що й кого ви бачили, що ви в тих чи інших днях чи тижнях пережили. І серед прикрих й болючих споминів знайдете також ясні, радісні, щасливі й дорогі хвилини.

І коли сьогодні маємо думками перенестися до нашого незабутнього Львова, коли маємо ще раз бути „молодими" духом, силою і волею, коли маємо ще раз думками перенестись під усі ті дорогі в нашому минулому житті місця, що були свідками нашої молодости, то зійдімось всі дружньо й громадно, ми, колишні студенти Львівських Високих Шкіл, на Товариський З'їзд, який відбудеться в Ню Йорку в днях 10 і 11 листопада 1956 року.

Заманіфестуймо ще раз, що ми „молоді духом", і духом пов'язані по кінець нашого життя із дорогим українським Львовом.

ЗАКЛИК

З приводу Листопадових Роковин проходитиме в НЕДІЛЮ, 4-го листопада ц. р. біля всіх Українських Церков нюйоркської метрополії

ЗБІРКА НА ДАР УКРАЇНСЬКОМУ ІНВАЛІДОВІ

Її переводитиме, з доручення Суспільної Служби Комбатантів, місцевий Відділ ОбВУА при співучасті Самостійного Золотого Хреста ч. 1, Станиці УСС та Відділу Братства кол. Вояків І Української Дивізії УНА, до замкнених пушок.

Збірка переводиться в узгідненні з нашими центральними установами, УКК і ЗУАДК, а зібрані гроші, призначені для допомоги інвалідам та немічникам усіх Українських Армій і Формацій.

Прохаємо все Українське Громадянство щедрими датками причинитися до полегшання незавидної долі тих, що втратили здоров'я в боротьбі за Українську Державність.

За Управу ОбВУА — Відділ Ню Йорк:
Ген.-пор. О. Загродський — голова
Сот. д-р І. Козак — заст. голови

З життя Літ. Мист. Клюбу в Ню Йорку

КОНЦЕРТ ФЕДОРА БОРИСЛАВА

В п'ятницю, дня 5-го жовтня в залі Літер. Мист. Клюбу в Ню Йорку відбувся мистецький виступ співака Федора Борислава. Він прибув щойно 2 тижні тому з Европи і це був його перший виступ на американській землі.

Борислав має гарний голос (баритон теплої барви), яким володіє дуже добре. Є щирий у вислові і не уживає дешевих ефектів. Сильною сторінкою його співу милозвучне „mezza voce". На програму концерту склалися оперові арії та лісні українських і чужих композиторів. Співак свобідніше і краще виявляє себе в оперових аріях. Такі шедеври, як арія з опери „Андреа Шеніє" Джіордана або арія з опери „Отелло" Верді були виконані зі сильним драматичним виразом. Також мусимо відмітити майстерне виконання „Елеґії" Массне, яка то пісня вимагає легкого ведення голосу. Публіка тепло вітала свого гостя та спів його нагороджувала рясними оплесками. Своїм успіхом на концерті співак мусить поділитися зі своєю знаменитою акомпаньяторкою Калиною Чічка - Андрієнко. Піяністка з великою музикальністю підчеркувала настрій виконуваних творів. Якщо маємо бути справедливі в нашій оцінці концерту Борислава, ми мали б деякі зауваження, що йому треба попрацювати над українським репертуаром і звернути більшу увагу на дикцію. Як нас інформовано, співак має намір дати ряд концертів в першу міру для українців, щоб представитися українсько-американському громадянству. Тому бажаємо йому гарних успіхів.

І. П.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ембридж. Па.

Посвячення мистецького Іконостасу.

В дні 7 жовтня ц. р. в Українській Православній Церкві св. Володимира Вел., в Ембріджі, Па, відбулося посвячення щойно недавно заложеного в тій же Церкві, іконостасу, непересічної мистецької вартости. — Дерев'яну конструкцію виконала фірма Дмитра Когутича в Парма, Огайо, на зразок клясичного українського барокко. Теж розмалювання дерев'яних стін іконостасу підтягнено до найкращих і найстарших зразків нашого церковного мистецтва. А саме виступають на ньому тільки дві основні, дуже гармонійні краски: вишнева (на дерев'яних партіях) і золота (різьби, рами, дрібна орнаментика). — Це є наслідування найбільш клясичних українських іконостасів — у Св. Київській Софії, в Михайлівському Соборі та в Богородчанах (Станиславівщина).

Ікони Святих (29 числом) є пензля визначного українського артиста, Святослава Гординського, які „а пріорі" не потребують ширших коментарів. Майже всі ікони — це чистокровні оригінали, насичені старим українським кольоритом. Виконання їх — в натуралістичному стилі. Глибоко западають в душу настроєві, молитовні постаті Спасителя й Богородиці: зокрема врізується в улву й в українську людину — імпозантна картина св. князя старої України - Руси, Великого Володимира, лицаря, державника, святого й апостола-просвітителя народу України. Ця ікона насичена високою достойністю та твердою переконливістю й мужністю — великого Господаря Української Землі... Це — гей би — мініятюрна персоніфікація геройського минулого самої України!

Після чину посвячення цього Іконостасу в Ембриджі й Св. Архиєрейської Літургії, що її відслужив Впреосвящ. Архиєпископ-канцлер УАП Церкви, Владика Мстислав, — відбувся великий святочний бенкет, з участю якої пів тисячки осіб, місцевих та гостей. Свої й чужі промовці підкреслювали велике мистецьке досягнення тієї громади (парохом якої є прот. о. М. Федорович). Зокрема велике признання громаді Св. Володимира та її проводові віддав Архиєпископ Мстислав, в своєму довшому слові. Це була радше — незвичайно інтересна історична екскурсія в українську минувшину та її багате церковне мистецтво. Це були слова й золоті думки людини, що сама є поважним знавцем, меценатом і колектором наших рідних мистецьких скарбів та під проводом якої виходить у світ друком багато видань з церковно - історичної ділянки, з яких деякі будуть мати довготривале місце в українській науці (три томи з ділянки історії УАПЦеркви, в українській та в англійській мовах).

Іконостас в Ембриджі, казав Архиєпископ Мстислав, —головно ж його високоякісна розпись (ікони) — належать до унікатів в Українській Церкві в Америці. В тому часі, як лютий ворог сплюндрував наші мистецькі надбання на Рідних Землях, — обкрадену нашу скарбницю доповнюють тут, за морем, — важко запрацьовані руки українського робітництва, його дітей та внуків... Символічний момент, казав Владика Мстислав далі: там руйнується, а тут твориться нове, як ось тепер у Ембриджі!

З визначніших промовців ще згадаємо: інж. Михайла Комічака, уроджения Питсбурщини, відданого українській справі діяча, що від ряду років веде щонедільну українську Радіову Програму в Питсбурґу. Іншим промовцем був п. Петро Павлович, містоголова централі УКК та голова ДОВРУС-у, що в тому часі наладнував в Питсбурщині деякі справи відділів УКК нашої округи. Гість з Канади, п. Євген Яровенко, промовляв теж.

Обидва місцеві американські щоденники подали світлини цього іконостасу та довші згадки про наше церковне мистецтво і його чільних репрезентантів на цьому континенті. Один з них подав, що іконостас в Ембридж, це не тільки українська церковна будова для українського вжитку, але це теж цінний вклад в американську культурну скарбницю.

(кор.)

Господарські Вісті

АРҐЕНТИНА СТАЛА ЧЛЕНОМ СВІТОВОГО БАНКУ І МІЖНАРОДНОГО МОНЕТАРНОГО ФОНДУ

Під час режиму диктатора Перона Арґентина не була членом Світового Банку для Відбудови і Розвитку ані Міжнародного Монетарного Фонду. Уряд темчасового президента генерал - майора Арамбуру постарався, щоб 2-х міжнародна членом цих двох міжнародних фінансових інституцій, бо від них могла б дістати позички для відбудови своєї економіки яку знищив хижацькою політикою бувший диктатор. 20-го вересня цього року Арґентина стала членом Світового Банку і Міжнародного Монетарного Фонду і може просити про позички в тих інституціях.

ДВА БІЛЬЙОНИ ДОЛЯРІВ НА ЛІКИ

Дж. Марк Гіберт заявив на зборах Товариства Аптекарів в Вайт Солфер Спрінґс, Вест Вірджінія, що в 1960 році в цій країні продадуть ліків на суму двох більйонів долярів. В 1955 році продано на рецепти ліків на суму 1,233,000,000 долярів. Але продаж ліків в ЗДА так зростає, як „Яковова фасоля", яка росла аж до неба. В 1937 р. на кожного громадянина ЗДА пересічно припадало 1.4 рецепти, в 1948 р. — 2.54, а в 1955 р — 3.2.

ЗДІЙСНЕННЯ ПРОПОЗИЦІЙ КОМІСІЇ ГУВЕРА ЗАОЩАДИЛО Б 5.5 БІЛЬЙОНА ДОЛЯРІВ

Спеціяльний координатор Гуверової Комісії для Реорганізації Виконної Частини Уряду Пірон Дж. Райс заявив, що якби був Конґрес ухвалив відповідні закони для здійснення пропозицій цієї комісії, то можна б було зменшити федеральні податки на 5,500,000,000 долярів. Тоді можна б було не тільки збалянсувати бюджет, але й поважно зменшити прибуткові податки особам і корпораціям. Це зменшення податків могло б становити аж 8 відсотків в порівнянні з теперішними податками.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Австралії

УКРАЇНЦІ В МІЖФЕДЕРАЛЬНІЙ АСАМБЛЕЇ „ПАКС РОМАНА" У ВІДНІ

У Міжфедеральній асамблеї світової студентської організації „Пакс Романа" у Відні брала участь українська делеґація, до якої входили: о. Д. Дзвоник, дух. асистент ФТУСК „Обнова", д-р О. Купчета, голова „Обнови" і В. Зазуляк, секретар „Обнови". Українці брали активну участь в працях комісій. Крім цього переведено розмови з Генеральним Секретарем „Пакс Романа", п. Т. Керстеном, в справах, які лежать в сфері інтересів „Обнови". Між українською, німецькою, латиською і американською делеґаціями була тісна співпраця, у висліді чого були спільні виступи у принципіяльних справах.

В Бразилії

УКРАЇНСЬКІ РАДІОПЕРЕДАЧІ В РІО ДЕ ЖАНЕЙРО

Українських радіопересилань в Ріо де Жанейро тепер є три, і всі вони працюють, особливо щодо складання політичних чи історичних коментарів португальською мовою, в тісній співпраці з куритибським радіопересиланням „Українська Хвиля".

Радіопересилання „Український Голос" передається на довгих та коротких хвилях, через висильню „Радіо Жорнал до Бразіл", кожного вівтірка, від години 15-ої до 15,30. До цієї програми входять коментарі в мовах португальській (здебільша політичного характеру) та українській (тематика різноманітна, до релігійної включно), а також українські пісні і музика.

Радіопересилання „Голос України" передається теж на довгих та коротких хвилях через офіційну висильню префектури Ріо де Жанейро „Радіо Рокета Пінто" кожної п'ятниці, від 18,30 до 18,45. В його програмі подаються також коментарі в обох мовах та українська художня частина. Коментарі португальською мовою мають переважно культурно-популяризаційний характер, наприклад, про Тараса Шевченка, про українську пісню й музику тощо. Пересилання „Український Голос" та „Голос України" провадяться з рамени Українського Бюра Опіки над Еміґрантами, під протекторатом И. Е. Кардинала Дон Жайме де Баррос Камара та під управою уповноваженого асистента о. Йосипа Скульського.

Радіопересилання „Вільної Европи" поділене серед усі нації — членів Бразилійського Центру Вільної Европи. З того поділу для українців припадає одно або двоє пересилань в місяць. Ця програма передається через популярне „Радіо Тамойо". Воно подає коментарі в португальській мові на теми, визначені кожною окремою національною групою. Українські тематичні пересилання в цій програмі останньо надавалися 28 червня, 21 липня, 11 серпня, 1 і 22 вересня. Ними керує, з рамени Бразилійського Центру Вільної Европи, п. інж. Андрій Мазай.

(„Хлібороб")

● 32-річний американець Роберт С. Вілер із стейту Небраска поїхав до Японії, щоб там в буддійському храмі „висвятитись" на буддійського духовника. Він захопився буддизмом, прочитавши про нього кілька книжок.

ЗАМІСТЬ ЄДНАТИ — РОЗ'ЄДНУЮТЬ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

тися з точки зору інкорпорації в Росію, то і Литва і Естонія, і Латвія 16 років знаходяться вже в совєтській орбіті і фактично, і юридично. А що Україна, чи Грузія знаходяться в тій неволі на кілька років більше, то чи це добрий критерій — час тривання неволі? А коли в тій неволі опиняться й народи арабські чи які інші, чи вони нас своєю свіжістю неволі не відсунуть на дальший плян? Чи ми також не зробимося „русскою нацією"?..

Пан Ф. Загора мусів сконстатувати, що то був дуже несмаковитий коктейль, і ми цілковито з ним у цій точці погоджуємося: внаслідок цього коктейлю, конґрес поневолених народів, що мав відбутися в Буенос Айресі в половині листопада, відсунено — „на необмежений час", або, інакше кажучи, його зовсім поховано, бо сателітні народи, мовляв, хочуть зорганізувати свій власний конґрес без участи „русских націй"...

Не знаю, як хто, а Москва може тільки радіти з таких наслідків візити в Буенос Айресі делеґації Асамблеї Поневолених Націй Европи в складі пп. Масенса, Візояну й Корбонського. В колах „русских націй" вони викликали велике оґірчення і фактично розбили спільний фронт усіх поневолених народів, що фактично вже існував і діяв.

ПРАЦЯ
Help Wanted—Male

TOOL & DIE MAKERS
Першоклясні. Багато праці, постійна праця. Висока платня для фахового. Праця близ. дому, тільки 1 бл. від IRT сабвею (East Side).
NELSON TOOL CO.
781 E. 142nd St., Bronx, N. Y.

BENCH LATHE OPERATORS (2)
TURRET LATHE OPERATOR
до праці на малих прецізійних частинах. Мусить вміти самостійно робити "set-ups".
HARRISON MACHINE & TOOL CO.
75 Calvert St., Harrison, N. Y.

AUTOMATIC
машинові оперейтора
і "set up men".
Всі користі. Надчисельні години.
G. M. CO., Mfg., Inc.
43-24 21 St., Long Island City
ST 4-2400

ПАНТОГРАФ
ГРАВІРУВАЛЬНИКИ.
Досвідчені
Всі користі. Платні вакації.
Висока платня.
Rutherford, N. J.
Geneva 8-1150

ХЛОПЦІ І ВЕТЕРАНИ
Самітні, нижче 25 р. до подорожування в Каліфорнії, Тексас і Флориді. Пересічний зароб: $75 тижн. Комісове плюс бонус. Оплачені кошти подорожі, уділяється зачети "Circulation Sales". Mr. Prior, Hotel Forrest, 224 West 49th St. (off Broadway), New York City, 10 рано до 2 по пол. Не телефонувати!

ДО ПРАЦІ
в "COFFEE SHOP"
і "DRIVE IN"
Праця зараз для мужчин і жінок рано або по полудні.
Ресторан відкритий цілу ніч.
"BUS BOYS" — ПОРТЕР
(парківи, напої і т. д.)
Всі користі оплачує працедавець. Програма вишколу. Платня під час науки. Голоситись особисто від 8:30 рано до 4:30 по пол. від понеділка до п'ятниці.
Mr. M. CALVANO
MAYFLOWER COFFEE SHOP
540 Hempstead Tpke
(pir Cherry Valley Ave.)
West Hempstead, L. I., N. Y.

МУЖЧИНА
до виробу ювелірних моделів.
Одна з найбільших фабрик ювелірних виробів в околиці Providence R. I., має місце для першоклясного моделіста. Досконала нагода, багато компанійних користей для відповідного. Якщо Ви заінтересовані в поліпшенні своєї ситуації, або стати першоклясним моделістом пишіть:
Box O-22 — Room 830,
11 West 42 St. New York City

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ
КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ
ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВИНГС

ПРАЦЯ
Help Wanted Male-Female

ЧИ ХОЧЕТЕ жити далеко поза містом і мати добру роботу? Потребуємо досвідчених ткачів на Label & Narrow Fabric Looms
Come to see us in,
Marlboro, New Hampshire
J. M. Gulenberg & Son, Inc.

МІСЦЯ ДЛЯ
ПРОДАВЦІВ
І ПРОДАВЧИНЬ
МУЖЧИНИ
ДО ГУРТІВНІ
ЖІНКИ
ДО ГУРТІВНІ
ЗА "FOUNTAIN"
ДО КУХНІ
ДО БЮРА
МУЖЧИНИ
ДО МАГАЗИНІВ.
ПРАЦЯ НА ЦІЛИЙ ДЕНЬ
або
КІЛЬКА ГОДИН.
Також на кілька годин
ДІВЧАТА і ЖІНКИ.
Голос. 9-рано до 5 по пол.
від понеділка до суботи.
S. S. KRESGE
MID ISLAND
SHOPPING CENTER
HICKSVILLE, L. I.

НЕ ВИМАГАЙТЕ В УКРАЇНСЬКІЙ ФІРМІ БІЛЬШЕ, ЧИМ ОДЕРЖУЄТЕ В ІНШІЙ, — А ОДЕРЖИТЕ НАПЕВНО БІЛЬШЕ!

РІЗНЕ

KARS Jewelers — ЄДИНА ЮВЕЛІРНА КРАМНИЦЯ — ДУЖЕ ВІДОМА СЕРЕД УКРАЇНСЬКОЇ ПУБЛІКИ
ВЛАСНИЙ ІМПОРТ і ФАБРИКАЦІЯ
216-218 E 14th St. New York 3, N.Y.
Телефон GR 3-5875

Представництво найбільш відомих годинників
ОМЕГА
з мистецьким виконанням тризубу на циферблаті.
Останні моделі у великім виборі.

Перероблені
МАШИНКИ ДО ПИСАННЯ
англійські, ціна $25.00. Маємо також нові і перероблені українські машинки. Рахункові машини. Офісові приряди. Потрібно агентів.
ALL LANGUAGES TYPEWRITER COMPANY
119 W. 23rd St. (6—7 Ave.)
New York, N. Y.
Phone: CHelsea 3-8086

ПРАЦЯ
Help Wanted—Female

PATTERN FOLDERS
Experienced or Learners
Light, clean, work.
Steady Employment.
37½ hour week.
ADVANCE PATTERN CO.
331 E. 38th St. N. Y. C.
9th Floor — Mr. Brand.

ДО ШИТТЯ на МАШИНАХ
з поодинчою голкою.
Легка праця.
SAVAGE MILLS, INC.
495 Bushwick Ave., Brooklyn
(бл. Flushing Ave.)
Tel. GL 6-6565

МЕДСЕСТРИ
реєстровані або практикуючі з шпитальним досвідом. Досконала платня і харчування. Мале заведення, дім для хронічно хворих.
ESsex 5-0911
New Jersey

ОПЕРЕЙТОРКИ
з досвідом тільки в декоративній праці. Доб. платня, постійна робота, досконалі умовини праці. Праця близько дому.
ANNETTE INTERIORS
39 East 19th St. New York City
AL 4-5727

ГОСПОДИНЯ
ДІВЧИНА
до легкої домашньої праці.
Спання на місці.
Телефон:
Lowell 7-0698

ПОМЕШКАННЯ

МЕШКАННЯ до ВИНАЙМУ
і ясні кімнати й кухня з огріванням і гарячою водою за $53.00. — Адреса:
616 West 182nd Street
New York City, N. Y.
Tel. WA 7-3652

Business Opportunity

ДО ВИНАЙМУ М'ЯСАРНЯ
у великім "Super Market".
Добра нагода — $1000 тижневий оборот. Голоситись:
W. CHUPA
240 E. 6th St., New York City
ORegon 4-5340

HAMBURG HOUSE
Чудова нагода в Йонкерсі для фахово. Нагода на ціле життя. Добре постав. бизнес, рухливе положення. Доходове підприємство — продається тільки з уваги на недугу.
YO 9-8832

ПЕКАРНЯ
Peterson — піч, дає $1000 за 6 днів в тижні, 150 рент ліз на 10 р. (West End Subway to 18th Ave.) Досконала нагода для фахівця.
1762 Cropsey Ave. Brooklyn, N. Y.
BE 6-3161

ЛАНЧОНЕТА,
досконале положення, тепер дає $800-$1,000 тижнево. Легко можна побільшити. Рент $160, ліз на 5 р. Жадає тільки $10,500 Телеф. між 8-12 A.M.
MO 9-9031

DINER — дозвіл на пиво на місці. Досконале рухливе місце, заснований 25 р. Річно понад $100,000, 5½ днів. Довгий ліз, легкі сплати. Чудова нагода для фахового. Жадає тільки $28,500. Телеф. **EX 2-9446** — 2:30-4:30 по пол.

BAR & GRILL
Досконале рухливе місце. Великий рух. Все влаштування в доброму стані. Чудова нагода для фахового. Низька ціна. З уваги на недугу продається з стратою, 3896 Third Ave. (near 172nd St.), Bronx, N. Y.

ПЕКАРНЯ
комплетне влаштування.
3 холодільники, 2 печі, 3 кімнатне помешкання. На скорий продаж з стратою.
565 Wilson Ave., Brooklyn, N. Y.
Glenmore 6-5910

НАГОДА ДЛЯ КРАВЦЯ
Юніформи на продаж.
Також направи, чищення і т.д.
Добра нагода для подружжя.
Заснов. 1920 р., досконале положення, зайдіть оглянути.
UNITED UNIFORM CO.
16-18 Bank St., Paterson, N. J.
SH 2-4640

Канцлер Австрії з відвідинами в Аденауера

Бонн. — Австрійський канцлер д-р Юліюс Рааб прибув в понеділок 21 ц. м. з чотириденними відвідинами до столиці Західньої Німеччини з першою офіційною візитою, що її репрезентант Австрії робить від часу „Аншлюсу" в Німеччині, коли-то в березні 1938 року Гітлер закликав до Берхтесгадену канцлера Шушніга. Канцлер Аденауер зустрів канцлера Рааба на залізничій стації, а на вечірньому бенкеті запевнив його у своїй промові, що Німеччина „шануватиме без застережень цілість, невтральність, незалежність і суверенність Австрії". Аденауер прийняв запрошення прибути з офіційними відвідинами до Відня, але ще не означено докладно часу тієї подорожі.

Короткі Вістки

● **У Польщі** впродовж неповна одного місяця зібрано коло 4,000,000 злотих, себто кругло $1,000,000, на здвигнення пам'ятника в пам'ять варшавського повстання у 1944 року, в якому згинуло понад 200,000 поляків. Цей пам'ятник матиме не так даже антинімецьке, як радше актуальне протисовєтське політичне вістря, як вічна пригадка підступної поведінки Москви, що спершу спонукала поляків до повстання, а потім не дала їм ніякої допомоги і спокійно приглядалась, як німці нищили Варшаву.

● **Під кінець минулого тижня** сталося кілька трагічних автомобільних катастроф. Біля містечка Лінден в стейті Алабама 5 молодих людей верталися з футбольного метчу і попали під вантажний потяг, який відкинув авто на стіну поблизького будинку. Всі згинули. — Біля Роноку в Вирджінії автобус зударився із газоліновим вантажним автом. Стався вибух, внаслідок якого згинули водій і його товариш у вантажному авті. На щастя, п'ять пасажирів автобуса вийшли з тієї катастрофи лише з пораненням. Зате у зударі вантажного авта з поїздом біля Поплар Блеффу в Мізурі три хлопці, що їхали тим автом вбиті, а два смертельно поранені.

Зі Спорту

ЛЕВИ (ШИКАГО) ЗНОВУ ПЕРЕМАГАЮТЬ!

ЛЕВИ — ФАЛЬКОНС 4:2 (2:0).

Оцінити змагання Леви — Фальконс, чи були вони цікаві чи ні, можна тільки аритметичним способом, бо велика скількість програйованих акцій, це поважний атут для неґативної оцінки. Одначе незаперечним фактом є, що Леви змагання виграли і цим доказали свою вищість.

В порівнянні з дружиною Фальконс, Леви були витриваліші і в темпі, яке накинули противникові вже в перших мінутах гри. Свої атаки на ворота противника Леви розвивали, здебільша — систематично, а не тільки на прориви. Вкінці, відношення воріт 4:2 вказує на те, що Леви перевищали противника в стріловій диспозиції.

Назагал, що дається завважити в Левах, це більша швидкість та ініцятива нападу, а не завсіди зрівноважена гра оборони і помочі. Поміч Левів, яка безумовно є дуже жертвенною, обмежувалась до співпраці лиш з одною лінією дружини, в поодиноких моментах виключно. І так, коли співпрацювала із обороною, тоді всі подачі її до нападу були довгі та горішні, а що найголовніше неточні. Цей факт ускладнював дуже гру нападу і вона звичайно кінчилась неуспіхом. Знов, коли поміч підходила забагато до переду, оборона починала панічну гру, маючи необставлених противників, які не раз поважно загрожували воротам Левів.

В обох випадках, на площі творилася велика порожнеча, яку поміч, не була вже у фізичній спроможності побороти.

Може і безцільно писати про ці засади гри в копаний м'яч, бо вони напевно кожному змагунові відомі, одиак не всі змагуни їх придержуються в практиці.

М. Маркевич.

MISCELLANEOUS

Краще телефонуйте або зайдіть.
БЕНКЕТ
Вже можна замовляти, у великому виборі; чудово свіжо відновлені
ЗАБАВОВІ ЗАЛІ.
Музика, "air conditioned", пов. комфорт. всі вигоди на ВЕСІЛЛЯ, ЗАБАВИ.
Містимість на 360 осіб.
GREAT NORTHERN HOTEL
118 West 57th Street
New York City
CI 7-1900 — CO 5-0535

ВІДНОВЛЮВАННЯ і ВІДТАПІЦЕРУВАННЯ МЕБЛІВ.
Спеціяльно відновлювання і зміна стилів.
Першоклясне виконання.
Тапіцерування софи $79.00
або 2 крісел
Комплетна спальня $149.00
FREE ESTIMATES GIVEN
FRANK CONIGLIARO
IV 6-9510
Lakeview, N. Y.

Праця — Help Wanted — Agency — Праця

Шукаєте праці — шукаєте робітника?
Звертіться до Агенції Посередництва Праці
TOMPKINS SQUARE EMPLOYMENT AGENCY
33 — 3rd Avenue, New York 3, N. Y. • Tel. ORchard 4-1137
Особливо потрібні кваліфіковані, або некваліфіковані робітники до праці в ресторанах:
КУХАРІ, БУФЕТОВІ (COUNTERMEN), КЕЛЬНЕРИ ПОСЛУГАЧІ, ПОМИВАЧІ і ін.
• Заходьте до нашої Агенції, яка існує вже 30 років! • Наша Агенція відома, що дає охочим добру й добре платну працю! Переконайтеся про це!
JOHN GELETY, власник

РІЗНЕ

УВАГА! НЮ. ЙОРК, ФІЛАДЕЛФІЯ І ОКОЛИЦІ! УВАГА!
ПЕРШЕ УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ДЛЯ
ВИСИЛКИ ПАКУНКІВ ДО ВСІХ КРАЇН СВІТУ
R. W. EXPORT - IMPORT CO.
116 EAST 7th STREET, NEW YORK CITY. — Tel.: ORegon 7-6180
Відкрило ФІЛІЮ у ФІЛАДЕЛФІЇ при **825 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.** Telephone: WAlnut 3-2259
Висилаємо: ПОЖИВУ, НОВУ і НОШЕНУ ОДІЖ, ШКІРУ, МАНУФАКТУРУ, ЛІКИ — і інше.
Ми маємо на складі різного рода шкіру, як ЮХТ, БОКС, та іншу, і всі додатки на чоботи та черевики.
Маємо матеріяли, ХУСТКИ, та Панчохи та різного рода харчові продукти.
СКОРА і ТОЧНА ДОСТАВА ПАКУНКІВ ГАРАНТОВАНА
Виконуємо пересилки на поштові замовлення.
• Всі оплати оплачує висилаючий. — Бюро відкрите щодня від 9 рано до 9-ої веч., в суботи від 9 до 5-ої по пол. •

Ділимося сумною вісткою, що 24-го жовтня 1956 р. по довгих і тяжких терпіннях, відійшла у вічність наша Найдорожча Дружина, Донька і Сестра

бл. п. мґр. фарм. Марія Марта Візерканюк

нар. 14-го жовтня 1913 р. в Коломиї, Зах. Україна.

В п'ятницю, 26-го жовтня ц. р., о год. 8-ій вечора буде відправлена Панахида в похоронному заведенні М. Насевича при Браун і Франклин вул. у Филаделфії, Па.

В суботу, 27-го жовтня, о год. 9-ій перед полуднем винос тіла з похоронного заведення до церкви св. о. Миколая при 24-ій вул., де о год. 10-ій буде відправлена Заупокійна Служба Божа.

Тлінні останки будуть зложені до вічного спочинку на цвинтарі у Факс Чейзі.

На Богослужби і похоронні обряди запрошують
ВОЛОДИМИР — муж
ЗЕНОВІЯ ТЕРЛЕЦЬКА — мама
ЯРОСЛАВ і ІРИНА — брат і братова
та Рідня.

УВАГА! ІРВІНҐТОН, НЮАРК І Околиця, Н. Дж.
Повідомляємо, що з днем 10-го жовтня 1956 відкрито Українську БАРУ й РЕСТОРАН
під назвою
GROVELAND INN
345 16th Ave., Irvington, N. J.
де кожньої суботи і неділі можна гарно забавитися при звуках Оркестри европейських мельодій.
Рівнож можна закупити різного рода імпортовані напитки.
• Заля на різні прийняття і весілля безплатно. •
Властителі
Северин і Роман СТАРОЖИТНИК

HANUSEY MUSIC CO.
244 WEST GIRARD AVE., PHILA. 23, PA
НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР ПЛАТІВОК В АМЕРИЦІ
Найкращі патефони — найліпших марок.
Відчинено щоденно від 9:30 рано до 9-ої вечора.

УВАГА! УВАГА!
В ШИКАГО НОВЕ БЮРО
ВИСИЛКИ ПАКУНКІВ
Висилаємо
ДО ВСІХ КРАЇН ЕВРОПИ
Пакунки доходять від 6-ох тижнів до 2-ох місяців!
ОПЛАТА ДУЖЕ НИЗЬКА. — ОБСЛУГА БЕЗ ЧЕРГИ.
UNITED OVERSEAS PARCEL SERVICE
1263 N. Paulina (corner Milwaukee), Chicago, Illinois
на 4-ім поверсі — в будинку „Баргейн Бейзмент".
Відкрито щодня від год. 10-ої до 6-ої.
В понеділок і четвер до 9-ої ввечорі.
Замісцеві можуть присилати пакунки поштою, відтак отримають обчислення й кошти пересилки вирівнюють поштою.

KOWBASNIUK AGENCY
НОТАРІЯЛЬНЕ БЮРО
277 EAST 10th STREET, NEW YORK 9, N. Y.
(Біля Avenue A) Tel.: ALgonquin 4-8779
ШИФКАРТИ продаємо на всі кораблі.
ГРОШІ посилаємо до всіх країн і виплачуємо на останній пошті.
АФІДЕВІТИ, прохання та інші потрібні документи на спроваджения рідних і знайомих до Америки.
ОБЕЗПЕЧЕННЯ (асекурація) всіх родів у стейтах Ню Йорк і Ню Джерзі. — Асекурація знижки 15% для кваліфікованих автоводіїв.
ПРОДАЄМО доми та всякого роду бизнеси.
ПЕКАО — Пачки до всіх країн Европи.
Віра Ковбаснюк-Шумейко — Антін Шумейко
Відкрито щоденно від 9:30 рано до 7 веч. суботи Від 10:00 рано до 2:00 по пол.

РОЗШУКИ

МАРІЯ БАДИРКА (дів. Симак) з села Кінське, пов. Березов, приїхала тут в 1912 р. Вийшла замуж в 1917 р. за Теодора Бадирка (з Умоч). Найстарший син Івасько. Пошукує рідна сестра Плетеницька. Хто знав би про них або самі прошу писати на адресу:
JOHN PLETENYCKY
297 Chambers Avenue
East Meadow L. I., N. Y.
Tel. IV 9-7732

Пошукую
Иосифа ГОРОДИСЬКОГО, сина Александра, ур. 1894 в Купчинцях, пов. Тернопіль. Хто знав би про нього, або він сам, зволить ласкаво подати вістку на адресу:
IVANNA SZELEWYCZ
2032 W. Walton St.
Chicago 22, Illinois

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

АРКА
48 Іст 7-ма вул. в Ню Йорку
(тел. GRamercy 3-3550)
СТІННІ КАЛЕНДАРІ
на 1957 рік.
(з надруком і без.)

МЕТА УКРАЇНСЬКА ЮВЕЛІРНА КРАМНИЦЯ
236 E. 14th St. NEW YORK 3, N.Y.
МАСИВНІ жіночі БРАСЛЕТИ з 14К золота від $1.25 за гр.

КРЕМИ
ВІД ВЕСНЯНОК І ЖОВТИХ ПЛЯМ
віджавці — вітамінові на суху шкіру
до набуття:
"ARKA" CO.
48 East 7th Street
NEW YORK 3, N. Y.
або
M. MALA
3510 W. Evergreen Ave.
CHICAGO 51, ILL.

Відвідайте знову відкриту
The BALALAIKA
157 W. 56th St., New York City
PL 7-2334

Попирайте підприємства, що оголошуються в „Свободі".

Посмертна Згадка

ГРИГОРІЙ НЕПОРАДНИЙ, довголітній член Т-ва Зап. Січ Відд. 383 УНСоюзу в Олісн, Н. Н., помер 21-го жовтня 1956 р. у 70 р. життя. Покійний родився в с. Серники Середні, пов. Рогатин, Зах. Україна. Полишив в смутку дружину Анну, 4 дочки Катерину, Марію, Софію, Олену, 3 синів Андрія, Івана, Михайла, 7 внуків і одного правнука. Похорон відбувся 24. жовтня з рим. кат. церкви при участі Родини, Членів і Приятелів, відпроваджено на вічний спочинок на цвинтар в Олісн. — В. Н. П.!

Д. Базів, секр.

Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED
Обслуга Щира і Чесна
Our Services Are Available Anywhere in New Jersey
801 SPRINGFIELD AVENUE
IRVINGTON, N. J.
NEWARK, N. J.
ESsex 5-5555

ІВАН БУНЬКО
УКР. ПОГРЕБНИК
Обслуга чесна і найкраща
ЦІНИ ПРИСТУПНІ
John Bunko
Licensed Undertaker & Embalmer
REASONABLE PRICES
437 EAST 5th STREET
New York City
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
Контрольована температура, Модерна капличка до ужитку даром.
Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel. ORchard 4-2568

ПОМОЖІТЬ КНИЖЦІ ЗАЙТИ ДО ВАС!

Ми оголошуємо випродаж

КНИЖОК ЗА ПОЛОВИНУ ЦІНИ

• **Жадайте наших повних каталогів!** •

ВИКАЗ ч. 2.

	(Каталогова ціна)	
Великі питання — І. Сагайда	$1.50	0.75
В кігтях НКВД — Ольга Мак	1.25	0.65
Квіти і бодяче — Тиберій Горобець-Остап Вишня	0.40	0.20
Колгосп тварин — Г. Оруел	0.60	0.30
Колосся — Альманах „Русалки" Львів	0.75	0.35
Краса життя — Федір Дутко	0.15	0.10
Кетяги — Михайло Приймак	0.10	0.05
Куркульська віллія — Докія Гуменна	0.30	0.15
Літаври — Журнал літератури, науки і мистецтва 4 числа	1.40	0.70
Літературно-Науковий Вістник — дві книги І. П.	2.00	1.00
Лейтенант Густль — Шніцлера	0.30	0.15
Мої дні — Борис Олександрів	0.35	0.15
Мораль — Гр. Наш — природа, зміст, історія та норми її	0.50	0.25
На гадючому острові — Дм. Чуб	0.45	0.25
Напередодні світової реформації — Гр. Домашовець	1.25	0.60
Напосні дні — Михайло Івченко	0.30	0.15
Народний флірт — весела товариська забава	0.15	0.10
Народні приповідки — частівки про нац. визвольну боротьбу	0.20	0.10
На хвилях моря — Пон Стіфензон — з ісланд. Вол. Ялошкін	0.50	0.25
Наше нац. ім'я — наш нац. герб — проф. С. Онацький	0.35	0.15
Наші дні — О. Данський	0.75	0.35
Не дискутувати — а викривати — В. Коваль	0.25	0.10
Незнайома — Антін Павлюк	0.15	0.10
Ненависть і любов — О. Бабій	0.25	0.15
Нотатки — Ю. Липа три томи	3.00	1.50
Ольга Ельф — Ярослав Гоґур	0.25	0.15
Оповідання — А. Чехов — у перекладі О. Бабія	0.25	0.10
Оповідання — Олекса Стороженко	0.30	0.15
Під Кизгуртом — Петро Волиняк	0.20	0.10
Під Корсунем — А. Кащенко — історична повість	0.65	0.30
Політична програма й устрій ОУН — Вид. ПУН	0.30	0.15
Полонений на кавказі — Гр. Толстой — В-во „Русалка"	0.30	0.15
Правда визволить нас — Волод. Татомир	0.25	0.10
Призначення України — Юрій Липа	2.00	1.00
Природна метода лічення — Ем. Теодорович	0.30	0.15
По другім світі — Сильвестер Калинець	0.40	0.20
Про полові справи — Д-р Михайло Кос	0.60	0.30
Проєкт — Організація і праця штабів	1.50	0.75
Прощання — Ірина Автим	0.20	0.10
Рідні гості — Софія Тоблевич	0.50	0.25
Робітництво — наука для дівчин — Д-р Осип Назарук	0.25	0.10
Розстріляна муза — Яр. Славутич	1.00	0.50
Рух національної свідомости — [illegible]	0.25	0.10
Сільсько-господарські машини — Інж. М. Пилипенко	1.30	0.65
Перлини англійських легенд — українсько-англійський текст	0.35	0.15
Українсько-Англійський Словник — В. Захарків	0.75	0.30
Українсько-Французький Словник — Т. Науменко	0.75	0.30
Юкрейніен Селф Едюкейтор — Самоучок укр. мови для англійців	1.25	0.60
Україна в огні і бурі революції — Ів. Мазепа — 3 томи	4.50	2.25

Замовлення найменше на $5.00 враз з належністю слати на адресу:

UKRAINSKA KNYHARNIA
19157 Wexford St., Detroit 34, Mich., USA

ТАРЗАН, ч. 3761. Полювання на людину.

Тарзан почав насторожуватися: найперше спокійний олень, а тепер бідна маленька мавпа — яка невідома дивовижна сила спонукала ці звичайно сумирні створіння шукати собі наявної смерти?

Тим часом, у добре захованій кривівці, ще одна людина насторожилася: — „Я вже довший час не бачив цього незнайомця..."

— „Принеси мені мій лук і виряд, Коора, ми почнемо полювання!" — „Так наймогутніший пане... полювання!" — відповів Коора, схилюючися в низькому поклоні.